NAUJIENOS — PART 2 — Chicago 8, Ill. — Šeštadienis, Balandžio-April 8, 1961 m.

Naujienų Antroji Dalis

NR. 562 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XVII METAI

JURGIS JAŠINSKAS

SPAUDOS PABIROS

Praeities atšvaitalai

"Dabar einu namo.. Ramiai ant slenksčio pasėdėsiu,
Nes baisiai pavargau ieškodamas kančios.
Nors nežinau, ar Tavo veido spinduliai išblėsę
Mane sutiks iš apleistų namų erčios.
Kai bus pavakarė ir dulkės kils keliuose,
Aš būsiu netoli; audros suplėšytas kaštanas vėl žydės.
Ten, kaip nuostabų persų kilimą, vaikystę pasiklosiu
Ir vaikščiodamas ja aš nieko nebijosiu;
Audros suplėšytas kaštanas vėl žydės.
Todėl aš ir nebegaliu ten neiti,
Neskrist kaip paukštis platuma erdvės skaidrios.
Aš negaliu nebūt tenai. Jie miršta. Ir man reikia eiti greitai
Ir prisiglaust kaip lapui, nuplėštam audros..."

Alfonsas Nyka-Niliūnas

Naikinimo, žudymo ir ardymo jėga persisunkę, Rytų ir Vakarų vėjai užtvino gimtąjį kraštą. Užtvino ir kerštingais žaibo smūgiais, kaip žydintį kaštaną, suskaldė jį. Suniokiojo, išdegino sodybas, kaimus ir miestus, o taikius gyventojus, kaip gyvus žalumyno lapus, išsvaidė po įvairius pašalius.

O būna valandų, kurios sugrąžina mus į praeitį ir, tarytum vaizdžiame filme, rodo jos ryškesniuosius gabalus.

Penktojo pėstininkų pulko rajone A. Panemunėje, per dienų dienas,

"lietus lyja, darganoja
ar giedri dienelė,
kareivėliams viskas tinka, —
skamba jų dainelė..."

Komandos: "Lygiuok!" "Ramiai!" "Deši-nėn!" "Kai-rėn!" "Ap-link!" Ženg-te-e, maarš!" "Gulk!" "Kelk!" "Bėgte-e-e, ma-a-rš!", ir taip nuo ankstyvo ryto ligi sutemų. Visi vienodu tikslumu, greičiu ir griežtumu. Visi kartu, vienodai, kaip ir jų apranga ir drabužiai; visi lygiai įpareigoti drausmei ir kariškos tvarkos nuostatams. Taip, visi, nors jų galvosenos, siekiai ir pasiruošimas civiliam gyvenimui labai įvairūs ir skirtingi. Kai kurie, prieš įžengdami į kareivines, jau suspėję pasiekti įvairių mokslo laipsnių: advokatai, chemikai, kalbininkai, dailininkai, mokytojai, istorikai, bet daugumas — tik žaliukai abiturientai Lietuvos aukštesniųjų mokyklų. Visus juos čia subūrė privaloma karinė prievolė. Trijų mėnesių naujokų apmokymo kursas nusitęsia iki ateinančių N. Metų pradžios.

Ir tada vieną dieną tame pačiame kareivinių rajone stovi išrikiuoti 300 vyrų. Prieš juos susigrupavę jų iki šio laiko buvę vadai ir iš karo mokyklos atvykusi komisija. Pirmąjį karinio apmokymo etapą baigusieji vyrai išsijojami, naujai sugrupuojami į kuopas ir kariškoje rikiuotėje vedami į kitas, toje pačioje A. Panemunėje esančias — karo mokyklos patalpas.

Čia prasideda naujas, platesnis, gilesnis ir nuoseklesnis karinio apmokymo laikotarpis. Vadų ir lektorių sudėtis taip pat žymiai kitoniškesnė. Pulkuose kuopų kariai kasdien lavinami ir mokomi vyresniųjų arba kadro (grandiniai, puskarininkiai, kuopininkai - viršilos) ir kuopos karininkų. O karo mokykloje prie panašių esti visa eilė aukštų laipsnių rikiuotės ir generalinio štabo karininkų, įvairių karo mokslo sričių specialistų. Tokie dėvi skirtingas ir labai puošnias uniformas. Nežiūrint to, tavo kuopos vadas ryškiausias išlieka atmintyje.

Kaip šiandien matome jį stovintį prieš lauko užsiėmimams išrikiuotą kuopą. Liesutis, kaip mukelė, neiškilia krūtine, įsilindęs į dukslią ir visai jam nepritaikintą milinę, bet šmaikštus kaip voverė, sukaliojasi jis tai į vieną, tai į kitą pusę ir, retkarčiais suduodamas dešinėje rankoje laikomu virbu į aulinį batą, aiškina šios dienos pratimų uždavinį. Iš smulkaus, pailgo veiduko spindi gilios, kažką labai prasmingo bylojančios akys, o iš burnos plaukia sprogdami žodžiai. Tie žodžiai, atplaukę iš jo krūtinės, rodos, susikemša vidinėse skruostų pusėse, išpusdami juos iki apskritumo, o paskiau, vilnydami pro lūpas, vėl sugrąžina skruostams įlinkią padėtį. Baigęs aiškinti uždavinį, skardžiu komandos balseliu pasukęs savo vyrus reikiama kryptimi, veda juos į purvu, sniegu ir lietumi pažliugusius laukus. Ten jaunieji kariai, iki nustatytos vietos slinkdami artėjimo rikiuotėje, staiga išsipila vilnin ir pakaitomis griūdami, keldami ir staigiai perbėgdami į priekį, šaudo į ta-

(Tęsinys 4-me pusl.)

Džiugo viršukalnėje stovinčios lietuvaitės

Dienų Skeveldros

1.

British Museum suorganizavo vieną iš pačių keistųjų parodų, būtent — falsifikatų, kurie ilgus metus buvo... pavyzdingi originalai.

Suklastotų kūrinių pirmumo laurus nešioja etruskų sarkofagas iš "VI a. prieš Kristui gimstant". O pasirodo, kad ans padirbtas 1860 m. Britų Muziejus jį įsigijo už didelę sumą ir iki 1936 m. buvo muziejaus pasididžiavimas. Kai paaiškėjo, kad jį "sukūrė" du italai akmenskaldžiai, nusižiūrėję į jo "vyresnįjį brolį" Louvre, vieną dieną "dingo", ir tik po 25 metų išstatytas kaip falsifikatų karalius.

Prof. Beringer parašė knygą, ir vos iš proto neišėjo. Suakmenėję fantastinės figūros buvo jo klausytojų padirbtos ir žemėn susmaigstytos. Klausytojai norėjo sudaryti džiaugsmo profesoriui. Prof. Beringer stengėsi išrankioti savo nelemtą knygą, bet vienas egzempliorius vistik pateko į British Museum.

Vienas 19 a. architektas-amatorius, daug kuo nusivylęs, metėsi į klastojimą. Sukūrė fiktyvų kpt. John Eyre, "gimusį 1604 m." ir jo "atrastiems" kūriniams paskelbė prenumeratos rinkimą. Užsisakė karalienės vyras, bibliotekos ir pn.

Praeitą amžių vienas Londono paštininkas padirbinėjo pašto ženkliukus, juos lipdė kaip gerus, kartais per dieną uždirbdamas po 50 svarų. Klasta atidengta po 50 metų, kai pašto valdininkas seniai jau ilsėjos po (originalia) žeme.

Be kitų falsifikatų yra ir "priešistorinis žmogus iš Piltdown" — tariamasis tarpininkas tarp bezdžionės ir žmogaus. Jo kaukolė buvo "rasta" 1912 m. Gerėjosi mokslininkai ir — beraščiai, ir po 8 metų — skandalas!

Parodos vardas: "Forgeries and Deceptive Copies"; daugumą parodos lankytojų sudaro mokslininkai ir... Scotland Yard.

2.

1954 m. Paryžiuje buvo paroda: "Falsifikatai mene". Lankytojams buvo parodoma 11 Dufy paveikslų ir prašoma pasisakyti, kurie originalai ir kurie falsifikatai. Iš 2812 atsakymų nei vienas nebuvo teisingas.

1950 m. padirbtas Bonnardo paveikslas ėjo iš rankų į rankas (vienas mokėjo net 1½ milijono frankų), ir tik atsitiktinumas išdavė klastotą darbą.

Vidurkėlis dailininkas Van Meegeren padirbinėjo Veemerą, ir savo pavarde tepasirodė tada, kai jau įgudo. Dail. Bonhomme atkurdavo (aišku, slapta) Cezanne ir Braque. Teisingai Capus tarės, kad "Corot yra autorius 3.000 paveikslų, iš kurių 10.000 parduota Amerikai".

3.

London Tate Gallery surūšiuota Toulouse-Lautree (1864-1901) "nemoraliųjų kūrinių" paroda. Kai jie pirmą kartą (1898 m.) parodyta Londono

(Tęsinys 2 pusl.)

Dienų Skeveldros...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

publikai, pasigirdo reikalavimų čia pat uždaryti (ir parodą, ir autorių). Girdi, pornografija, šlykštybė, chamizmas. O dabar? "Naturalia non sunt hupia" — sakydavo senovės cinikai.

4.

Paryžiuje pasirodė "Nesąmonių istorija". Autorius: Bergen Evans. Ir jis "demaskuoja" amžius ir asmenis. Ne Marija Antanina tarė (išgirdus, kad prancūzų liaudis badauna): "Tegul valgo pyragaičius". Tai Rousseau žodžiai.

Diogenas niekad negyveno statinėj. Neronas, Romai degant, negriežė lyra. Wilhelm Tell nešaudė į obuolį ant sūnaus galvos. Ne Guillotin išrado giljotiną (jis tik svetimą išradimą papiršo). Ne rūsti - šalta žiema vijo Napoleoną nuo Maskvos (nesgi tų metų žiema ypatingai švelni buvo). Ir tt. ir tt.

5.

D. Britanijoje rūgsta vad. spaudos skandalas. Nepriklausomų laikraščių kaip ir nebeliks. Viskas pereina į stambių multi-milionierių rankas. Darbiečiai reikalauja, kad vyriausybė įsikištų ir neleistų klestėti koncernams. Didieji varžovai yra "Thomson Newspapers" ir "Daily Mirror". Varžosi dėl Olham Press (kaina... 32.000.000 svarų).

Jei Odham pereitų į "Daily Mirror" (jo pryšaky yra Cecil King), tai 150 periodikų būtų vienose rankose (visò 90 milijonų svarų kapitalas). Thompson dabar jau kontroliuoja 98 periodikus, jų tarpe "Sunday Times", "Daily Herald", "People", "Scotsman" ir tt.

Čia dar keletas didžiūnų: Rothermere (jis "prarijo" žinomąjį "News Chronicle") — 15 milijonų svarų kapitalas; Cowdray — 7 milij. svarų kapitalas; Beaverbrook — 6,7 milij. svarų kapitalo.

6.

Beje, JAV leidėjų susirinkime rasta šie geriausi užsienių laikraščiai: "Guardian" (anglų), "La Prensa" (argentinų), "Daily Star" (Kanados). Po to seka "Daily Telegraph" (anglų), "Le Monde" (prancūzų) ir "Mainichi" (japonų).

7.

British Museum pradėjo leisti savo rinkinių katalogą. Viso bus 300 tomų (apims apie 6 milijonus pozicijų). Baigs eiti 1967 m. Kaina: 2.000 svarų. Jau susirado... 503 prenumeratoriai.

Kai bus katalogas, matysime, kiek ten lietuviškų knygų!

8.

Chruščevas, užsukęs į Rouen katedrą, kaip dabar "atidengia" prancūzų spauda, tarė į žurnalistus:

"Daugeliu klausimų sutinku su Kristumi. Bet negaliu sutikti, kai moko, kad gavus į kairį žandą, atsukti dešinįjį. Kai mane kas užgauna, smogiu į jo dešinįjį taip, kad net galva nusirita. Bet šiaip mūsų doktrina Jo doktrinoje randa daug ką bendra, žinoma, mūsiškė yra neabejotinai tobulesnė"...

Ir ėmė juoktis, kad net išpūtę žandai suteliūskavo. Ir nutilo, kai pamatė, kad net prancūzai komunistai žurnalistai tyli.

9.

Žinomas senųjų rusų emigrantų žurnalistas Argus neseniai rašė:

"Paskutiniu metu Prancūzija veda gyvą prekybą su Sovietų Sąjunga. Antikomunizmas antikomunizmu, o pelnas pelnu. Visada teigiau ir tvirtinau, kad bolševikinė santvarka seniai būt subyrėjusi, jei mums nebūtų trukdę Vakarų kapitalistai"... *J. Čičėnas*

P. TAUTVAIŠAS

KAS YRA ŠACHMATAI?

Klausimas nebe naujas. Ne kartą jis buvo diskutuojamas ir mūsų spaudoje ir tai su nemažu įkarščiu. Buvo pasinešusių paprasčiausiai įrašyti šachmatus tarpe kitų sporto šakų. Priešingame kampe buvo atsikirsta, kad vadinti šachmatus sportu — tai aiškus materialistinės pasaulėžvalgos pasireiškimas. Ir iš tiesų, griežtai taikant iš žodyno paimtą sporto aptarimą, šis priekaištas, filosofiniu požiūriu, visai pagrįstas.

Duotomis sąlygomis, tačiau, čia esama tik smūgio per vandenį. Nes esmėje kalba neima apie fizinio ir intelektualinio pradų suplakdinimą, ar vienas iš kito išvedimą. Nesusipratimas kyla labiausiai dėl to, kad pati sporto sąvoka pastaruoju metu naudojama vis laisviau, taikoma vis plačiau.

Šiuo atveju turiu tikslą supažindinti su tuo, kas neabejotinai pavadintina tik viena medalio puse: pačių didžiųjų šachmatų galiūnų nuomonė apie šachmatų žaidimą. Be dabartinio pasaulio šachmatų meisterio M. Talio, gyvųjų tarpe turime 3 buvusius pasaulio meisterius: M. Euvę, V. Smyslovą ir M. Botviniką. Šachmatų olimpiados Leipcige metu, jiems visiems buvo pastatytas tas pats klausimas: "Kas yra šachmatai — sportas, mokslas ar menas?" štai jų atsakymai.

M. Talis

"Šachmatai visų pirma yra menas. Kaip kitaip būtų galima paaiškinti nepaprastą jų patrauklumą? Kodėl milijonai žmonių žaidžia šachmatais, tūkstančiai reguliariai lankosi turnyruose, šimtai tūkstančių studijuoja teoriją ir nagrinėja stipriausiųjų meisterių partijas? Vienintelis paaiškinimas, mano nuomone, tai milžiniška estetinė šito žaidimo įtaka".

V. Smyslovas:

"Aš laikau šachmatus menu. Mano tėvas buvo muzikas ir stiprus šachmatų žaidėjas. Jis nepaprastai didžiavosi, kai kadaise sugebėjo laimėti vieną partiją iš Aliechino. Jis išmokė mane žaisti šachmatais, kai aš turėjau 7 metus. Aš užaugau atmosferoje, pripildytoje muzika ir šachmatais ir ligi šios dienos mano gyvenimas yra pašvęstas toms dviem meno formoms".

M. Euvė:

"Em. Laskeris sakydavo: 'šachmatai — tai kova'. Aš visai sutinku su ta nuomone. Laskeris tikėjo ir, mano manymu, visai teisingai, kad šią kovą 64-iuose langeliuose, ginčą šachmatų lentoje, galima nagrinėti ir tobulinti moksliniais pagrindais. Estetinis momentas, mano nuomone, pasireiškia labiausiai šachmatų etiuduose. Pavienės partijos, lošiamos turnyro metu, taip pat gali būti vertinamos estetiniu požiūriu, tačiau šitokios progos nėra dažnos. Aš nemanau, kad būtų galima bet kurią poziciją vertinti meniniu požiūriu. Pagrindiniu žaidimo tikslu lieka pergalės siekimas. Tai ir apibūdina jį (žaidimą P. T.), kaip sportą. Jei kas nors darytų silpną ėjimą su vieninteliu tikslu sudaryti gražią padėtį, tai bet kas pasakytų, kad šitas ėjimas yra blogas".

M. Botvinikas:

"Neseniai spaudoje pasirodė mano knyga "Botvinikas-Smyslovas, atsigriebimo mačas 1958 m. pasaulio šachmatų pirmenybėms". Aš išsamiai paliečiu tą klausimą jos gale. Mano požiūris susiveda į sekantį: šachmatai visų pirmiausia yra žaidimas. Jei kam nors pasiseka sužaisti partiją, kuri lieka gyva ir būna vis peržaidžiama per daugelį metų — tada šachmatai tampa menu. Aš nelaikau šachmatų mokslu. Bet jie turi savyje mokslo elementų, be kurių neįmanoma žaisti šachmatais tikrai gerai. Tačiau šie elementai vaidina vistik antraeilę rolę".

Susipažinęs su šiomis "4-rių didžiųjų" mintimis, skaitytojas tikriausiai bus kiek nustebintas pastebimais jose prieštaravimais. Nurodysiu čia dvi

(Tęsinys 11-me psl.)

SIUNTINIAI

Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus

Jūsų pristatyti ir iš Europos (iš katalogų).
Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvamas mašinas ir kt.
Viskas žymiai nupigintomis kainomis.

Overseas Cargo Co.
511 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

Donald Petkus — Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 — TOwnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo $375.00; $430.00; $595.00; $650.00; $695.00; $750.00; $875.00; $895.00; $945.00; $975.00; $900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Mašinoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiam šios rūšies patarnavimus 30 metų.

LAIKRODĖLIAI

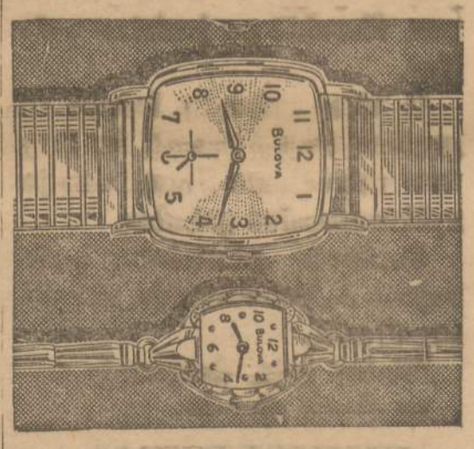

AMERIKONIŠKI
ir
ŠVEICARIŠKI

Benrus, Bulova, Elgin, Longines

NUOLAIDA DOVANOMS SIŲSTI Į LIETUVĄ

Spiedel apyrankėlės, Sidabriniai daiktai, Servizai, Gintarai, Diamond look žibučiai.

Gintaro išdirbiniai nuo $3.00
ir brangesni.
Benrus self winding 17 akmenų už $19.95
Benrus Alarm, 17 akmenų $35.00
Deimanto žiedai vertės $100.00 po $59.95
Kišeniniai laikrodėliai $1.95
Deimantiniai rėžtukai stiklui piauti $3.75

BUDRIK
FURNITURE

3241 So. HALSTED ST.

CAlumet 5-7237

Atdara pirmadienių ir ketvirtadienių vakarais iki 9 val. Sekmadieniais 11-5 val.

Budriko radijo programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietų.

DR. ANTANAS GARMUS

(1881.II.19 — 1955.VII.23)

(D-ro Jono Valaičio paskaita, skaityta per Margučio radiją 1961.III.24)

Šių metų vasario 19 dieną sukako 80 metų, kai gimė, o š. m. birželio 23 d. sukaks 5 metai, kai Chicagoje mirė dr. Antanas Garmus.

Jis gimė ir augo ūkininko šeimoje, gyvenusioje išimtinai gražioje miškingo kairiojo Nemuno kranto vietovėje, Tursonių kaime, Aukštosios Panemunės valščiuje, arti Kauno. Kaip beveik viesiems senesnės kartos, iš kaimo kilusiems Lietuvos inteligentams, taip ir Antanui Garmui, pradėjusiam mokslą gimnazijoje, teko susipykti su tėvais dėl atsisakymo eiti į kunigus ir dėl to pakelti skurdų moksleivio gyvenimą, tęsiant mokslą ir, be to, uždarbiaujant gyvenimui.

Antanas Garmus vidurinį mokslą tęsė Liepojaus gimnazijoje ir, ją baigęs, įstojo į Kijevo universiteto medicinos fakultetą. Tatai buvo metai, kai Rusijoje brendo revoliucija, o Lietuvoje — iš veikusių varpininkų išsiskyrė radikalaus jau socialdemokratinio nusistatymo lietuviai inteligentai, kurie lygiagrečiai su vykstančiu Rusijoje revoliuciniu sąjūdžiu skelbė griežtą kovą Rusijos caro valdžiai, reikalaudami Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės. Jau Liepojaus gimnazijoje būdamas, Antanas Garmus drauge su kitais tos gimnazijos mokiniais (Mažyliu, Bugailiškiu, Purėnu ir kt.), vėliau žymiaisiais Lietuvos socialdemokratais, priklausė slaptai kuopelei, o, baigęs gimnaziją, be baimės ir atodairos į pasėkas (Sibiro katorgą ir net mirties bausmę) įsijungė į socialdemokratinį lietuvių sąjūdį — į griežtą kovą su caro valdžia. Atostogų laiku visu atsidėjimu veikia artimoje savo tėviškei Suvalkijoje, organizuodamas kuopas, platindamas atsišaukimus, dalyvaudamas socialdemokratų konferencijose — taip, pavyzdžiui, visos Suvalkijos socialdemokratų konferencijoje teisininko Juozo Brazaičio tėviškėje, Pabargų kaime, arti Marijampolės 1905 metais. 1905 metais dalyvauja Vilniaus Seime, vykdo seimo nutarimus ir dėl to patenka į Kalvarijos kalėjimą, iš kurio 1906 metais pabėga į Prancūziją, o iš ten vyksta į Šveicariją — į Berną ir čia tęsia medicinos mokslą. 1912 m. baigęs mokslą, Berne pasilieka Bakterilogijos Institute profesoriaus Kolle asistentu.

1914 metais dr. A. Garmus grįžo Lietuvon. Bet šiais pat 14 metais prasidėjo I-sis D. karas ir dr. Garmus buvo mobilizuotas į rusų armiją ir iki 1918 metų išbuvo rusų kariuomenėje karo gydytoju. Nors karas pasibaigė 1918 metais, bet dėl pokario kovų bolševikų su baltagvardiečiais susikomplikavusios padėties dr. Garmus galėjo sugrįžti Neprilausomon Lietuvon tiktai 1924 metais. Naujai besikūriančioje Lietuvos valstybėje dr. Garmus reiškėsi neįprasta energija, pasišventimu ir nuostabiai daugiašake veikla: jis ir gydytojas, ir mokslo darbininkas, ir mokslo populiarizatorius, ir visuomenininkas, nepailstamas spaudos darbininkas. Jau 1902 metais (dar iš Liepojaus) A. Garmus pradėjo bendradarbiauti "Ūkininke". Vėliau "Naujoje Gadynėje", "Darbininke", "Žarijoje", "Kovoje", "Lietuvos Ūkininke", "Tėvynėje", "Vilniaus Žiniose", "Lietuvos Žiniose", "Medicinoje", o Amerikoje gyvendamas, — "Naujienose", "Keleivyje", "Darbe".

Sugrįžęs Lietuvon, be eilinės gydytojo praktikos buvo Lietuvos Universiteto medicinos fakulteto asistentas (1926-1929). Nuo 1932 iki 1933 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Sanatorijos, be to, Medicinos d-jos valdybos narys; Draugijos kovai su tuberkuloze centro valdybos narys; Tarptautinės Sąjungos kovai su tuberkuloze Paryžiuje centro valdybos narys. Dalyvavo tarptautiniuose kongresuose kovai su tuberkuloze: 1934 m. — Varšuvoje; 1937 m. — Lisabonoje; 1938 m. — Paryžiuje.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas 1940-1941. Biologijos Katedros vedėjas docento teisėmis 1940-1944. Socialinio draudimo ligonių kasų gydytojas-patarėjas nuo 1927 m. iki bolševikų okupacijos. Dėl šios pareigos priėmimo Universiteto medicinos fakulteto profesūra buvo nepatenkinta, nes dr. Garmus buvo pakviestas dirbti mokslinį darbą universitete. Betgi dr. Garmus apsisprendė dirbti ligonių kasoje: "Nors darbas čia sudėtingas, sunkokas, bet kaipgi galima nuo jo bėgti, jei šiuo darbu Lietuvoj pradedama pirmą kartą įgyvendinti socialinis sveikatos draudimas". Tatai pabrėžtinai įrodo dr. Garmaus visuomeniškumą ir humaniškumą.

Dr. Garmus buvo uolus dalyvis visuomeninių kultūrinių draugijų, dažniausiai sveikatos tikslais sukurtų, kartu dalyvaudamas spaudoje. Parašė Kauno miesto ligonių kasos taisykles gydytojams. 1934 metais redagavo žurnalą "Sveikatą". Buvo nuolatinis bendradarbis visų leidinių kovai su tuberkuloze, nuolatinis paskaitų skaitytojas per radiją ir kitomis progomis apie džiovą ir viešąją higieną. Rūpinosi jaunuomenės reikalais ir demokratinės studentijos prieaugliu.

Okupacijos metais jam atiteko labai sunkios ir labai atsakingos pareigos. Okupavę Lietuvą, bolševikai jį paskyrė Kauno miesto burmistru. Bet neilgai jis šias pareigas ėjo: humanistas, tolerantas ir nuogalėjo būti ilgai pakenčiamas, kai reikėjo smurto ir prievartos. Atleistas iš burmistro pareigų dr. Garmus buvo paskirtas universitete biologijai dėstyti. Atleistam iš burmistrų dr. Garmui kito pasirinkimo nebuvo — tatai buvo okupanto tokia valia.

Okupantai - bolševikai prievartos būdu dr. Garmų paskyrė vadinamuoju "deputatu" į tariamąjį "liaudies seimą", kuris smurtu ir klasta, tarsi, "nutarė" Lietuvą prijungti prie Rusijos. Dr. Garmus buvo vienas iš nedaugelio, kuris drįso prieš šį smurtą protestuoti.

Antrąjį kartą bolševikams braunantis į Lietuvą, dr. A. Garmus ryžosi mažu žvejų laiveliu per Baltijos jūrą pasiekti neutraliąją Švediją, kad iš čia galėtų skelbti kovą bolševikams ir kovotų dėl Lietuvos laisvės. Betgi vokiečių karo laivai laivelį paskandino ir dr. Garmų nugabeno į Rygą — į kalėjimą, o iš čia jau į Vokietiją, į koncentracijos stovyklą Mainleus-Kulmbach. Iš šios stovyklos 1945 m. balandžio mėn. amerikiečiai dr. Garmų išvadavo. Mainleus-Kulmbache dr. Garmus gydytojavo ligoninėje, o vėliau buvo medicinos skyriaus vedėjas emigracijos centre Schweinfurte.

Atvykęs su šeima į Ameriką, apsigyveno Chicagoje ir įsijungė į lietuvių visuomeninį darbą: buvo Amerikos Lietuvių Gydytojų D-jos garbės narys, Moksleiviams šelpti d-jos "Žiburėlio" pirmininkas, Lietuvių Studentų Šalpos Fondo narys, Profesorių D-jos valdybos vicepirmininkas ir t. t.

Be daugelio straipsnių lietuvių spaudoje ("Naujienose", 'Keleivyje", "Darbe") velionis parašė atsiminimus iš bolševikų ir vokiečių okupacijų laikotarpių.

Amerikoje jo buvo parašyta ir išleista beletristinės formos atsiminimų - vaizdų knygelė "Nemuno Pakrantėmis". Velionis dr. Garmus buvo įvairių sugebėjimų ir nuostabaus darbštuvo mūsų tautietis. Visa savo siela demokratas, humanistas, tolerantas, spinduliavęs artimo ir Lietuvos meile; visą save skyręs Lietuvos laisvei ir lietuvio gerbūviui.

Tatai sudaro nemirštamą paminklą ir sektiną pavyzdį mums, gyviems pasilikusiems, ir būsimoms po mūsų lietuvių kartoms.

R. K. STANLEY
Refrigeration, Heating and air conditioning
owned & operated by Stan Kochanski
South & South west
Guaranteed parts & labor on all makes & models
Prompt courteous 24 hr. service
5911 W. 63rd St. LU 1-1111

BEACON RESTAURANT
From a meal to a snack for every member of the family. Specializing BAR-B-Q ribs & chicken. Fish dinners on Fri. Special Sunday Dinners. Open daily till 1:30 A. M. Fri. & Sat. all night.
3207 W. 63rd St. — HE 4-5990.

DĖMESIO VISIEMS
Esamais JIB vaistais, F-la — 1-25849
100% išgydoma pleiskanos, plaukų slinkimas,, niežėjimas, šašai ir atgaunama jaunystės plaukų spalva.
Patyrę vaistų gerumą, patarkite giminėms, kaimynams ir pažįstamiems.
Jei neišgydytų, pinigai grąžinami.
Reikalaujamus vaistus siunčiame COD.
Vaistai gaunami Drug'store
2458 W. 69th St.
Chicago 29, Illinois.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasenę, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių Šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į jūsų namučius, buvusi $5.00, dabar tik $3.[illegible] Prisiųsdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ.

Spaudos pabiros

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

riamojo priešo pozicijas.

Ir kai po kelių valandų "kautynių" pasigirsta trimito garsas, reiškiąs šios dienos darbo pabaigą, kuopos vyrai viens kito atpažinti nebepajėgia: taip labai jų batus, kelnes, milines, veidus ir kepures yra apkibę molėti purvai. O kam tuo kvaršinti galvas? Juk rytoj 16-oji vasario, Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventė. Laiko ik valias ir patiems apsiprausti, ir batus bei drabužius išsivalyti.

"Kelias tolimas, bet mielas", nes jo gale skardžiomis, mišku apaugusiomis pašlaitėmis nusikapanojus į senučio Nemuno pašonėje tysantį karo mokyklos rajoną, čia, puikiose mūrinėse trijų aukštų patalpose švaru, šilta ir jauku. Be to, kuris jau metas pasigirsta komandai: "Kuopa, rikiuotis pietų!" Jos niekada nereikia antrą kartą kartoti. Tvarkingoje rikiuotėje nusileidus į pirmąjį aukštą, įžygiuojama į erdvias valgyklos patalpas, kuriose stovi kelios ilgos stalų eilės. Stalai visada gražiai nuplauti, apdengti baltomis staltiesėmis ir prikrauti skanių, sočių ir gausių valgių. Kaip turtingame viešbutyje ar gerai pasiturinčio savininko valgykloje. Skirtumas tas, jog šitoje kariškoje valgykloje pradedama ir baigiama valgyti visų vienu kartu, pagal komandą: užėmus vietas nesišėdama, bet laukiama leidimo — "Ramiai! (atsieit, pagerbiamas valgis, tarsi sukalbama malda) Laisvai! Sėst valgyt!", o praėjus valgymui skirtam laikui — "Baigt valgyti! Stot! Ramiai! Deši-inėn (arba Kairėn!) Stalais iš valgyklos ženg-te-e, ma-a-r-š!"

Nė pusiaukelės nepasiekę iš lauko užsiėmimų grįžtantieji vyrai nejučiomis mintyse kartoja šias smagiai viliojančias komandas, nes kojos vis labiau sunkesnės darosi ir batai svaresni. Tą žino ir kuopos vadas. Viduryje kelio, kurio pakraščiais tiesiasi tirpstančio sniego kupini grioviai, kuopai įsakoma sustoti ir priedo: "Laisvai! Pasitaisyt!" Visai teisingai, nes vienam, žiūrėk, į batą įsirioglinęs akmenukas koją bružuoja, antram kuprinės diržai pečius dildina, trečiam kepurė ant akių užsmuko, ketvirtam molėta durtuvo makštis milinės rankovę purvina... Ir kur čia visus nepatogumus išvardysi. O pakelėje, tik poros trejetos žingsnių atstume, švaraus sniego kupetėlės. Prieiti tik, pasisemti gniužtę ir nusivalyti ja prie durtuvo ar šautuvo buožės prilipusius purvus. Taip ir daroma; pirma vienas, o paskui jį — geras būrys kitų. Kuopos rikiuotė išskysta, pakol ją sutvarko vado komanda: "Baigt taisytis!" Po trumpos pauzos: "Kas buvo išėję iš rikiuotės — pakelt rankas!" Iškyla ne taip jau retas rankų miškelis. Sprendimas:

"Visi, kurie be leidimo buvo išėję iš rikiuotės, vieną valandą su šautuvu!" O bausmės, kaip sakoma drausmės statute, turi būti vykdomos tuojau. Taigi, paržygiuos vyrukai į kareivines, skubiausiai nusiėmę aprangą, greitomis susitvarkys, apsipraus, o papietavę ir nė neatsikvėpę, eis į budinčiojo karininko būstinę ir čia, paėmę šautuvą ant peties, nė vienu sanarėliu nejudėdami visą valandą stovės. Dovana ne tokia jau maloni, bet drausmė lieka drausme. Nubaustiesiems pavakarė neatneša ramumo. Jo nėra nė choro repeticijos, vykstančios kariūnų klubo salėje, metu.

"Už Raseinių an Dubysos
saulė teka, teka;
Geltonkasės puikios visos
šneka ten, oi, šneka..."

Būtų gera išeiti į miestą ir susitikti kokią geltonkasę. Juk ištisas savaites jų nematantiems jos tampa neapsakomai viliojančios, traukiančios, gundančios ir nepaprastai gražios, gražios... Bet nubaustas esi, todėl apie leidžiamąjį išeiti ne ne sapnuok. Ir rūpestyje, nerime praeina vakaras... Rytiniam patikrinimui išrikiuotai kuopai Tautos šventės proga sveikinimo žodį taria kuopos vadas. Karštais, rinktiniais žodžiais ir patriotinėmis mintimis kupinas sveikinimas. O pabaigoje priedas: "Visiems, kuriuos esu nubaudęs, bausmes dovanoju, nuimu..." — apsisuko ir išėjo. O likusiems ir džiugu, ir ramu. Taip, 16-ji Vasario, seniai, seniai, kai Nepriklausomos Lietuvos laisvės spinduliai nebuvo išblėsę, bet spindėjo jaunai, stipriai, skaisčiai.

Teoretinių dalykų paskaitų būta daug. Skaitė jas ir kuopos vadas. Ryškia tarsena ir sprogstančiais žodžiais. Ne iš vadovėlio, ne iš storos mokslinės knygos ir ne iš užrašų. Drožė iš atminties, tarytum savo paties mintis klodamas: apie pažiūras į gyvenimą, apie Demostenį, Sokratą, apie epikūrininkus ir daugelį kitų. Ir jeigu jūs tuo laiku turėjote atsivertę "Mūsų Žinyną" (kariško mokslo reikalams skirtą žurnalą), iš jo galėjote beveik pažodžiui sekti kuopos vado paskaitą. Turėk tu man tokią nustabią atmintį!...

Praėjus keleriems metams lietuvių grožinėje literatūroje sužibo nauja žvaigždė. Ne taip sau paprastu, nedrąsiu ir žaliu kūrinėliu pradedantis naujokas, bet stipriai subudavotu, gražaus, išdailinto stiliaus romanu "Dienos ir naktys" ir 2-jų dalių romanu — "Blaškomos liepsnos". Įžengė kaip patyręs karys į kautynių lauką, arba kaip kruopštus, rūpestingas ir darbštus ūkininkas į naujai įsigytą sodybą. Įžengė į lietuvių literatūrą ir šiandien joje tebesireiškia, kaip pavyzdingas karys jam pavestame dalinyje. Kur jis šiandien? Kaip audros suskaldyto žydinčio kaštano gyvas lapas nuplėštas ir toli, toli nuo gimtojo krašto nublokštas rūkais skendinčiame krašte — Anglijoje. (Žiūr. L. Enciklopedijos 20 tomo 264-265 psl.)...

Kariuomenėje prietelių niekada nestokoja. Nėra vaikystės dienų pažįstamų, susirandi niekada iki šiol nematytų ir nesutiktų. Kurią dieną ir kokiu būdu jie susirišo draugiškon grupelėn, dabar nebegalima atsiminti. Bet ar tas svarbu? Jie buvo trys ir, laisvu nuo tarnybos laiku, pokalbių jiems nestokojo. Vienas aukštąjį mokslą baigęs, antras buvęs studenčiokas, o tretysis — žalias gimnazistas; vienas ateitininkas (o mūsų spaudoje čia, Amerikoje, vienu laiku buvo imta dejuoti, jog į karo mokyklą ateitininkai nebuvo įsileidžiami. Balonė!), antras neolituanas, o tretysis — bepartyvis, bepasaulėžiūrinis. Greičiausia, paskutiniuosius du savo magnetizmu pritraukė prie savęs pirmasis.

Jis buvo aukštoko ūgio, stambaus sudėjimo, apskrito ratsivo veido, ilgais vešliais antakiais: nestaigių judesių, lėtos, aiškios, kiekvieną žodį ir mintį pasveriančios kalbos. Jam buvo lengvai įkandami visi karinio mokslo dalykai: pėstininkų taktika, fortifikacija, topografija, ryšių tarnyba, artilerijos ar kavalerijos taktika, šaudyba, ginklai ar kiti kurie. Visada pirmųjų eilėse. Užtat ir vadai jį "šienavojo" — gerbė ir kitiems pavyzdžiu minėjo.

Laisvu laiku vaikštinėjant po puošniai įrengtą karo mokyklos sporto stadioną jis pats retai pradėdavo gilesnį pokalbį. Reikėdavo išjudinti. O jau tada žodžiai ir mintys savaime sruvendavo: ramūs, nuoseklūs, lėti, bet gilūs ir kupini pasakojamo dalyko vertingumo.

Apie ką jis pasakodavo? Jis buvo istorikas, todėl suprantama savaime, kokias temas liesdavo: gilios Lietuvos senovės, bet nevengdavo ir naujesnių laikų. Nekartodavo vadovėliuose ir istorijos veikaluose aprašytų įvykių. Jie kiekvienam, sėdėjusiam aukštesniosios mokyklos suole, žinomi. Pasakodavo apie intymius žymiųjų mūsų vyrų ir jų šeimų įvykius. O būta jų įvairių įvairiausių: ir komiškų, ir tragiškų, ir grubių, ir romantiškų. Ir tais senais laikais žmonių gyventa visomis tomis menkystėmis ir didybėmis, kaip ir šių dienų žmonių, nežiūrint kokio rango jie būtų, gyvenama.

— Adolfai, kodėl tų visų dalykų nėra, štai, tavo istorijoje? — pertraukė jį vienas, vartaliojęs tuo laiku spaudai ruošiamos Lietuvos istorijos korektūros lapus.

— Matai, mano redaguojama istorija, atspausdinta turės arti 1000 puslapių. Tai bus visuomenei ir mokykloms skirtas vadovėlis. Pakankamai platus kursas. O kas išeitų, jeigu visą Lietuvos istorinę medžiagą sudėtume? Knyga išsiplėstų iki 5, o gal ir 6 tūkstančių puslapių. Kas tokią bedrįstų imti į rankas ir kas norėtų iš jos mokytis?

Besišnekant apie istorines asmenybes kartą stabtelėta prie garsiojo bajoro Čičinsko, apie kurio biaurius darbus visi esame girdėję. Ir kokių tik nedorybių jam nepriskiriama: jis, Čičinskas, liepdavęs savo baudžiauninkams įsilipti į medį ir kukuoti; taip bekukuojantį nušaudavęs; jis pirmas Lenkijos-Lietuvos seime panaudojęs "liberum veto" (šiandien rusai UNO posėdžiuose tuo "veto" visą darbą paraližuoja); jis negerbęs nei kunigų, nei bažnyčios, į kurią kartą net raitas įjojęs. Tokiais jo darbais ne tik žmonės, bet ir pats Dievas buvęs pasipiktinęs: kai, berods, perkūno nutrenktas, buvo palaidotas, tai žemė jo lavoną vėl išmetusi. Kiek kartų jį vėl palaidodavo, tiek kartų žemė jį išmesdavusi atgal. Mūsų poezijos tėvas Maironis net poemą yra parašęs apie tą biaurųjį Čičinską. O jaunas istorikas tada Čičinską visai kitaip pavaizdavo. Padarė tai ne išgalvotomis legendomis ir gandais remdamasis, bet tikrais ir gausiais istoriniais dokumentais ir kronikomis. Legendos apie Čičinską esančios lenkų sugalvotos ir paskleistos; tas bajoras nebuvęs toks nevidonas, kaip padavimuose vaizduojamas; jis buvęs lietuvis patriotas ir nebijodavęs kovoti su lenkais už Lietuvos reikalus.

— Ar visą, ką dabar pasakojai, paskelbsi spaudoje?

— Reikės tą padaryti. Bet pirm dar kartą archyvuose pasitikrinsiu ir daugiau medžiagos paieškosiu.

— Bet kaip tada bus su Maironio poema?

— Poezija nėra istorija. Pasaulio literatūroje yra daug poezijos kūrinių apie žymiuosius asmenis; ir apie Aleksandrą Makedonietį, ir Julių Cezarį, ir Kleopatrą, ir apie Neroną ir kitus. Bet ten poezija ir pasilieka poezija. Tik nešališki istoriniai veikalai tikrą teisybę pavaizduoja...

Laiko tekmė praeitin nuskalavo kariuomenėje leistas dienas. Kartą Kaune, Parodos g., vėl susitiko buvę ginklo draugai. Pasikeitę vienu kitu žodžiu apie kasdienius reikalus, pasuko toliau:

— Ką beveiki? Universitete paskaitas skaitai?

— Taip, bet kurį laiką buvau išvykęs į Vilnių.

— Į Vilnių? Slaptai? Juk lenkai nieko neįsileidžia.

— Aš į politiką nesiveliu. Vykau mokslo reikalu. Universitetas padėjo išgauti leidimą.

— Tur būt, daug naujos istorinės medžiagos susiradai?

— Parsivežiau kai ką. Tik labai trumpa laiko. Reikėjo skubėti.

— Ar apie Čičinską irgi sugriebei medžiagos?

— Taip, pasitikrinau, papildžiau faktus. Grįžęs parašiau ir atidaviau spaudai. Netrukus turėtų įdėti.

Atsisveikinęs žengė įkalnia, plačia gatve į Žaliąjį Kalną. Ėjo jis tvirtu, tikru žingsniu,

(Tęsinys 5 pusl.)

J. KLAUSEIKIS

Laimingos kelionės A. Šalčiui į Lietuvą

Liūdnos metinės. Nuo pernai pavasario slankioja, lyg toji dūšia be kūno, Algimanto Šalčiaus-Almaus vardas iš vieno laikraščio į kitą. Atsikratoma jo, niekas nebenori savu žmogum pripažint. Darbo žurnale A. Šalčiaus minčių makalynė atsitiktinai išspausdinta. Jis su tą žurnalą leidžiančia srove nieko bendro neturįs, kaip ir anksčiau neturėjęs. Kai kurie katalikai (Darbininkas) vis dėlto A. Šalčių skiria socialistams.

Ne tik spaudoj aiškinamasi, kieno žmogus A. Šalčius, bet aną kartą ir parapijos kieme, kur susitelkia visos naujienos, užtikau būrelį vyrų, Šalčiaus kilmę belukštenančius. Žinovas (labai visada pagarbiai apie Darbininką atsiliepiąs) pasakojo kitiems, mažiau težinantiems. Esą, Algimantas Šalčius tai daugmetis socialistinės spaudos bendradarbis.

Neiškenčiau ir atsiliepiau su klausimu:

— O kas yra Almus?

— Almus, Almus... tai...

Bijau ir rašyt. Ištarė vieno kataliko profesoriaus pavardę.

Deja, Almus nėra profesorius. Su lietuviškąja profesūra jis tik tiek teturi bendro, kad jo tėvas buvo nepriklausomos Lietuvos universiteto profesorius, ekonomistas Petras Šalčius. Motina rašytoja — Antanina Gustaitytė -Šalčiuvienė.

Motina gerais Lietuvos laikais augindama mažą Algimantą, kaip jis patsai pasakojosi, vadindavusi Almuku, kartais Almiu. Karo audroje Almukas, vos gimnaziją baigęs jaunas vyrukas, buvo atskirtas nuo tėvų. Jis atsidūrė Vokietijoje, o tėvai liko Lietuvoje. Šalčiukas, kaip jį mielą, apsukrų ir visiems patarnauti linkusį, augsburgiškiai vadindavome, Augsburgo stovykloje gyvendamas pradėjo pirmuosius žurnalistinės karjeros žingsnius. 1947 metų pavasarį žiburių savaitraštyje buvo išspausdintas pirmasis Algimanto Šalčiaus rašinys (apie Augsburgo DP ligoninę). Pasirašė jis slapyvardžiu Almus.

Kodėl Alg. Šalčius pasirinko Almaus slapyvardį? Atrodo labai aišku: tada dar jis gerbė savo tėvą ir motiną, kartu ir Lietuvą savo tėvynę, kaip Maižiešiaus surašytų 10 įsakymų liepiama. Jis tada gerai suprato ir žinojo, jog bolševikai keršija tėvams už vaikus. Saugodamas savo tėvus nuo bolševikinio teroro, rašė slapyvardžiu, pasidarytu iš mažybinio (Almuko, Almio) vardo, kuriuo jį motina vadindavo.

Dabar Alg. Šalčiaus tėvai išmirę. Almukas jau nebe vaikas, bet didelis vyras. Persiorientavo. Savo raštais bolševikams talkininkauja, pasirašo tikra pavarde.

Žiburių auklėtinis

Seniau kariuomenės pulko orkestras, prisiauginimui muzikantų, paimdavo našlaičius ar šiaip neturtingų tėvų vaikus, bet muzikoj gabius, ir juos globodavo. Mokydavo muzikos, duodavo iš pradžių nors barabaną mušti. Tokie vaikai būdavo pulko orkestro auklėtiniais vadinami.

Panašioj auklėtinio padėtyje gyveno A. Šalčius Augsburge. Jis rodė gąbumo dirbti laikraščiui. Turėjo ir didelį norą tapti žurnalistu. Tad prisiglaudė žiburių redakcijoje. Kaip jau minėta, buvo vikrus, paslaugus — žiburių redakcijai parankus.

Iki 1948 metų vasario mėnesio pradžios be žiburių savaitraščio, skirto visiems įvairiose stovyklose gyvenantiems lietuviams, toji pat redakcija ir leidykla leido Augsburgo kolonijai kasdieninį biuletenį Dienos Žinias. Taigi, kaip pulko orkestras savo auklėtiniams duodavo pirmiausia būgną mušti, taip žiburių leidykla davė Alg. Šalčiui Dienos žinias tvarkyti, pagrečiui vieną kitą jo rašinį įdėdama į savaitraštį. Pats redaktorius J. Vitėnas bei administratorius V. Rocevičius sekdavo radijo žinias, jas užrašydavo ir perduodavo A. Šalčiui į biuletenį. Kiek laisvos vietos likdavo, užpildydavo pats A. Šalčius, daugiausiai verstine iš kitų laikraščių parinkta medžiaga. Taip žiburių savaitraščio leidykloje Šalčiukas dirbo apie porą metų. (Kai 1948 metų sausio pabaigoj iš Dienos Žinių darbo A. Šalčius pasitraukė ir ruošėsi Amerikon pas dėdę, tai žiburių leidykla atsisakė biuletenį beleisti. Dienos žinios toliau buvo leidžiamos nepriklausomai nuo žiburių).

Žiburių redakcija buvo gana kietokas auklėtojas. Skųsdavosi Šalčiukas, kad daug jo gerų raštų su geromis idėjomis, puikiais sumanymais nepatenka laikraštin, bet redakcijos gurban nukeliauja.

Vaikas brendo "be tėvo diržo"

Alg. Šalčius brendo be tėvų globos, kaip liaudis sako, be tėvo diržo. Stovyklose gyvenęs jaunimas (nemažai ir senimo) veržėsi į mokslą, stojo į universitetus. Šalčiukas, visų raginamas mokytis, mokslan nekibo. Rasdavo labai kilnų ir pasiaiškinimą, kodėl jis negali studijuoti.

A. Šalčius labai jautriai pergyveno atsiskyrimą nuo tėvų, išvykimą iš Lietuvos. Jaunuolišku užsidegimu mintimis skriste skrisdavo namo. Vis laukė, vis tikėjo, kad prasidės demokratijų karas su bolševikais. Laimės, aišku, demokratijos ir tuoj laisvas bus kelias grįžti. Net specialiai jis Dienos žinioms parinkdavo žinių, kurios galėtų padilginti skaitytojų viltį, jog karas tuoj bus.

Nepastovus buvo sumanymuose, nusistatyme. Dar Augsburge iš lietuvio patrioto į internacionalistus buvo bepersimetąs. Tai buvo laikas, kai vienas Amerikos puskarininkis Jungtinių Tautų sesijos metu Paryžiuje su didžiausia reklama atsisakė Amerikos pilietybės ir pasiskelbė esąs Jungtinių Tautų piliečiu. Puskarininkio idėjomis Šalčiukas labai susižavėjo. Visiems tik ir aiškindavo tą kilnią naujovę. Pats sau iš to pranašo ir Jungtinių Tautų piliečio poperius užsisakė. Po kiek laiko dingo tas puskarininkis iš spaudos puslapių, išsisklaidė ir Šalčiuką apsupusi migla.

Amerikoj susiglaudino su buvusiais auklėtojais

1949 metų pavasarį Alg. Šalčius atvyko į Ameriką. Veiklos baras platus. Pradėjo spaudai rašinėti (tik ne socialistų). Labai susiglaudino su buvusiais auklėtojais. J. Vitėnui Los Angeles mieste pradėjus redaguoti Lietuvių Dienas, A. Šalčius jose gavo ne eilinio bendradarbio, bet redakcijos štabo nario postą. Jo titulas — Lietuvių Dienų redaktorius New Yorke. Ir tik 1961 metų vasario mėnesio L. D. numeris išėjo be A. Šalčiaus pavardės. Liet. Dienose A. Šalčius redaktoriavo apie 11 metų.

Kanados lietuviams katalikams nutarus leisti savaitraštį, redaktorium buvo pakviestas prof. A. Šapoka, Augsburge buvęs žiburių štabo narys. Jisai lyg simbolinį tęstinumą pademonstravo, naująjį Kanados laikraštį pavadinant Tėviškės žiburiais. Vadinasi, kaip Augsburgo DP stovyklą su žiburių savaitraščiu kai kas vadindavo tremtinių intelektualiniu centru, taip toks centras turėtų susidaryt Tėviškės žiburiuose. Prof. A. Šapoka A. Šalčiui-Almui atidarė redakcijos duris kuo plačiausiai. Abiem buvo gerai: A. Šalčius toliau galėjo lavintis žurnalistikoje, o redaktoriui, žinančiam Almaus produkciją, buvo garantija, jog "materijolo" niekada nepritruks.

A. Šalčius buvo bene pats pirmasis iš buvusių DP, užsisakęs Lietuvoj leidžiamą komunistinę Tiesą, uoliai ją sekęs. Skaitė ne iš simpatijos komunistams, bet priešingai. Jis rinko iš Tiesos įvairias žinutes, atskirus išsireiškimus ir skelbė Tėviškės žiburių savaitraštyje, rodydamas, kokius baisius nuostolius Lietuvai ir lietuvių tautai daro komunistinė vergija. Jis rado ir jo širdį skaudžiai asmeniškai paliečiančių žinių, paraginančių dar labiau veikti prieš komunistus. Viena tokia komunistinėj spaudoj rasta naujiena buvo, jog Vilniaus universiteto ekonomijos fakultetas "iššifravo buržuazinio nacionalisto" prof. P. Šalčiaus veikalus.

Priešbolševikinė A. Šalčiaus veikla

Trokšdamas Lietuvai laisvės A. Šalčius tarėsi esąs kvalifikuotas ir galėsiąs būt labai naudingas laisvinimo organizacijoms, jei jos priimtų jį apmokamu tarnautoju, bendradarbiu. Tačiau jo kandidatūros niekas nepalaikė. Nepavyko darbo gauti nei Amerikos Lietuvių Taryboje nei Laisvosios Europos lietuviškajame sektoriuje. A. Šalčius pyktelėjo, ėmė laisvinimo darbe veikiančias institucijas ir asmenis kritikuoti. Tam, be abejo, turėjo įtakos ir ekonominiai reikalai. Amerikon jis atvažiavo be specialybės. Paaiškėjo, jog reikia studijuoti, ką nors išmokti, jei nenori visą amžių dirbt paprasčiausio darbininko darbą. Gi mokytis nelengva, kai žmoną ir vaikus reikia aprūpinti.

Tačiau A. Šalčius perdaug nenusiminė. Jis ryžosi veikti ir nuveikti daugiau negu Amerikos Lietuvių Taryba, Laisvės Komitetas ar Amerikos Balso lietuviškasis skyrius. Jis ėmėsi New Yorke organizuoti antikomunistinės spaudos konferencijas. Ėmėsi kelti iš miego Liet. Žurnalistų Sąjungos likučius, norėdamas žurnalistus išvest į tarptautinę plotmę, į kovą už Lietuvos laisvę.

Apvaldęs anglų kalbą, jis siuntė laiškus senatoriams, kongresmanams, laikraščių redakcijoms. Jis žavėjosi Stasseno paskelbtu planu komunistams nugalėti ir užmezgė su plano autorium korespondenciją. Mrs. Roosevelt, prezidentiniai kandidatai Taft, Eisenhower — tai vis A. Šalčiaus laiškų taikiniai. Visiems jis aiškino Lietuvos laisvės reikalą, prašė užtarimo. Tikrai, vargu kitas kuris naujųjų ateivių yra tiek žymiems amerikonams parašęs laiškų, gavęs iš jų atsakymų. Amerikoje tokie laiškai madoj. A. Šalčiaus toje srityje daug naudingai padirbėta.

Ka naujiesiems ateiviams suvažiavus prasidėjo komunistinių laikraščių piketavimas, po čikagiškių Vilnies piketavimo New Yorke buvo piketuojamas Laisvės laikraštis. A. Šalčius aktyvus proteste prieš tą laikraštį. O kai iš sovietinės vergijos dramatiškai pabėgę žvejai Grišmanauskas, Kublickas ir Paulauskas atvyko Amerikon, tai A. Šalčius plačiai su jais išsikalbėjo, jautė, jog jie alsuoja Lietuvos žmonių troškimu išsilaisvint iš sovietinio kalėjimo. Lietuviai partizanai, dar Augsburge būnant, buvo jo labai idealizuojami.

Korėjos karui prasidėjus A. Šalčius ragino lietuviškus pulkus organizuoti. Taip džiaugsmingas buvo, jog jau atėjęs komunizmui galas. Atrodė, jog tik viena koja bestovėjo Amerikoj, o kitą per bolševizmo lavoną kėlė į tėvų namus Kaune. Deja, karo nėra dar ir šiandien, kokio A. Šalčius laukė.

Po piautuvu ir kūju perpuolimas

Kartumėlis, kad lietuviškosios institucijos nedavė jam apmokamo darbo; nusivylimas demokratijų delsimu, leidžiančiu laikui dirbti komunistų naudai; nepajėgumas susikoncentruoti ir nepastovumas — lakstymas nuo

(Tęsinys 9-tame psl.)

Spaudos pabiros

(Tęsinys iš 4-to psl.)

tarytum nešdamas istorinės tiesos žibintą į žaliuojančius, laisvus Lietuvos laukus. Taip, tai buvo tikras, gilus mokslininkas, atsidavęs senajai ir naujajai Lietuvai. Tai buvo neseniai Kanadoje miręs istorikas A. Šapoka.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

4 METAI NR. 13 (128)

ANTANAS ŠKĖMA

NAUJA "ŽVAKIDĖS" VERSIJA

Pasiskaitęs *Draugo* 67 nr. ir *Naujienų* 72 nr. recenzijas apie "Žvakidę", kurią kovo 19 d. Chicagos visuomenei pristatė Detroito ALKOS sambūris, sužinojau, kad tai skaitytinė drama, nes jai stinga dramatinio elemento.

Vieną gūdžią naktį pabandžiau perkonstruoti šį nelemtą vaidinimą ir atrodo — man pavyko. Taigi, reikalas atrodo, maždaug, taip.

Silpnai apšviestoje zakristijoje sėdi sau Antanas ir rašo psalmes. Staiga, begarsiais žingsniais, prašlepsena neaiškios lyties žmogysta, juodu apsiaustu apsiglėbusi, ir dengia užsisvajojusiam Antanui sunkia žvakide į galvą. Antanas sumurma kažką psalmiško, aikteli, parvirsta ant grindų ir čia pat miršta. Dabar kiti dramos personažai pradeda ieškoti kaltininko. Ir tai dar ne viskas. Jie ne tik ieško, bet ir vienas kitą įtaria. Galimas daiktas, Antaną nugalabijo davatka Agota, kuri, pasiskaičiusi velionies parašytų psalmių, nusprendė, kad jos sukurtos pagal protestantiškąją King James šv. Rašto versiją. Galimas daiktas, poetą nudėjo skulptorius Adomas iš pavydo, nes praregėjo, kad jo drožiniai prastesni už ano eilėraščius. (Idant nenukentėtų moralė, galima būtų paaiškinti —Antanas nėra tikrasis Adomo sūnus; jis šiaip sau, bežaidžiant, atsirado). Galimas daiktas, savo mergaitiškom rankytėm Antaną nudobė Liucija. Argi supaisysi, kas dedasi nekaltų mergaičių galvutėse? Galimas daiktas, — šitaip pagalvos abejojantieji autoriaus religine reputacija, — pati Klebono dvasia vožtelėjo herojui. Na, ir žinoma, lieka Kostas, kuris, vaidinimui riedant į pabaigą, vis labiau įtariamas, nes žiūrovas iš reklamuojančių straipsnių žino — "Žvakidė" yra naujoji Kaino ir Abelio versija. Savaime suprantama, tai žino ir dramos veikėjai (jie taip pat tuos straipsnius skaitė). ir vaidinimo pabaigoje, visi draugiškai susimokę, pradeda reikalauti, kad Kostas prisipažintų. Jie taip prigąsdina Kostą, jog šis neatlaiko, groja vargonais Lionės Juodytės dainas, ir kitaip nepadoriai elgiasi. Pagaliau, jis galutinai įsitikina biblijiniu Kainu esąs. Atsiklaupęs prie vitražo, Kostas maldauja visų dalyvių leisti jam bet kurį jų nudėti, nes tik šitaip jie įsitikins jo kaniškumu. Dramatiškumas pasiekia savo apogėjų, kai Kostas mosuoja žvakide, o žiūrovas nežino, kuris veikėjų virs ant aslos. (Autorius tikisi, kad jautresnių sielų publika net įsiverš į sceną, kad sustabdytų šią nežmonišką dramatišką įtampą). Ir pagaliau — finalas. Sąžinės kankinamas, scenoje pasirodo miestelio panaktinis, kuris prisipažįsta nudėjęs Antaną. Būdamas kaip paprastai įgėręs, panaktinis pagalvojo, kad į bažnyčią įsiveržė vagis. (Patriotiškumo dėliai galima prabėgomis paminėti: panaktinis nėra grynas lietuvis. Šiaip sau užklydęs ruselis, lenkelis ar žydelis).

Prisipažįstu, ši naktis buvo tikrai vaisinga. Aš nutariau perdirbti ne tik savo veikalus, bet ir kitų, pasaulinių autorių. Nutariau nekreipti dėmesio į tokį Albee. Sakysim, jo *300 Story* tėra du personažai, kurie tą ir tedaro, kad gražiai šnekučiuojasi, prie suoliuko, ar ant suoliuko.

Ne. Man reikalingi žymesni. Pavyzdžiui, Čechovas. Pavyzdžiui, jo *Trys Seserys*. Pasinaudodamas recenzentų metodu, pagalvojau: kuriem galam trys seserys? Kodėl ne dvi, ne penkios, arba nė vienos? Ir koks dramatiškumas toje pjesėje? Trys seserys žada važiuoti į Maskvą ir šnekasi sau. Trys seserys abejoja kelione į Maskvą ir šnekasi sau. Trys seserys nevažiuoja į Maskvą ir šnekasi sau. Dar šneka ir pagalbiniai (personažai. Visvien, ką išbrauksi. Ar seseris, ar pagalbinius. Kuo daugiau išbrauksi, tuo mažiau šnekės.

Arba, pavyzdžiui, Beckett *Waiting for Godot*. Kodėl ši galutinai nedramatiška pjesė iš viso reikalinga, nes jau iš anksto žinoma, autorius — pesimistas, ir laukiantieji Godot nė velnio nesulauks.

Ir pabaigai. Kas yra dramatiškumas, kas yra intryga, ir koks tarp jų skirtumas? Aš jau nebežinau. Tikiuosi, recenzentai žino.

STUDENTIJOS SKAITYMAS

"Studentų Gairių" 1961 m. 4 nr. spausdinami pereitais metais Studentų Sąjungos narių tarpe pravestos anketos duomenys atskleidžia kai ką apie studento santykį su spausdintuoju žodžiu.

Iš anketą atsakiusiųjų (kurie yra aktyvesnieji studentai, o ne visiškai reprezentatyvi atranka), pusė yra nuomonės, kad lietuviškos spaudos ir knygų skaitymas yra būtina sąlyga išlikti lietuviu, ir pusė mano, kad, asmeniškai apsisprendus būti lietuviu, spaudos skaityti jau nebėra būtina: "asmeninis apsisprendimas būti lietuviu yra svarbiausias". Reikia turėti mintyje, kad iš anketą atsakiusiųjų tik 15% nėra buvę lietuviškųjų akademinių organizacijų valdybų nariai, ir tik 18% nėra 1959 m. dalyvavę lietuvių akademinių organizacijų suvažiavimuose. Matyti, kad net veikėjų tarpe yra ryški tendencija "nuintelektualinti" lietuvybės turinį, tepaliekant jos sąvokoje visuomeninę veiklą ir socialinį bendravimą.

Lietuviškų knygų skaitymu šie aktyvieji studentai didelių rekordų, kaip ir galima laukti, nepasiekia: 28.7% nėra 1959 m. skaitę nei vienos knygos, 24.8% yra skaitę vieną ar dvi, 30.7% — nuo trijų iki penkių knygų, ir 15.8% — šešias knygas ar daugiau. Vidutiniškai, tur būt, išeitų maždaug dvi knygos per metus. Tiek teskaitant, lietuvybės sąvokos intelektualinis turinys ir toliau blunka.

Literatūrinis studentijos skonis, tačiau, yra visai neblogas (nors išimtinai proziškas). Labiausiai vertintinomis iš savo skaitytųjų knygų studentai laiko, pirmoje vietoje, M. Katiliškio "Miškais ateina ruduo", antroje — to paties autoriaus "Išėjusiems negrįžti", trečioje — A. Škėmos romaną "Baltąją drobulę", ketvirtoje — Putino "Altorių šešėlyje", B. Pūkelevičiūtės "Aštuonis lapus", ir A. Maceinos "Jobo dramą". Ne visos iš šių knygų buvo plačiojoje visuomenėje populiarios. Vieną iš jų išleidusioji leidykla net buvo gerokai įgasdinta knygą gavusiųjų kai kurių skaitytojų jai prisiųstais pasipiktinusiais laiškais... Bet studentija parodė gerą ir pažangų skonį, nekreipdama dėmesio į eilinius veikalus, nežiūrint kiek jie būtų reklamuojami toje spaudoje, kurią studentija labiausiai skaito.

"Labiausiai skaitomi lietuviški laikraščiai išsiskirstė šioje tvarkoje: pirmoje vietoje Draugas; antroje — Dirva; trečioje — Darbininkas; ketvirtoje — Vienybė; penktoje — Naujienos. Palyginant su 1956 metų rezultatais, reikia pastebėti, kad Dirva buvo ketvirtoje vietoje, o dabar yra antroje; Vienybė buvo penktoje vietoje, o dabar ketvirtoje; Naujienos buvo antroje vietoje, o dabar penktoje." (Studentų Gairės, psl. 49).

Kai kurios iš labiausiai studentų įvertintųjų knygų daugumos labiausiai skaitomų laikraščių buvo arba visai nepaminėtos, arba baisiai iškritikuotos. Tad skaitomųjų laikraščių statistikos, atrodo, neturi tiek jau daug galios studentijos literatūriniam skoniui formuoti (ar jį gadinti). Pažymėtina, kad iš didelės daugybės "Draugo" išgirtų ir jo literatūrines premijas laimėjusių veikalų tik vienas (ir vertas) tepakliuvo į studentijos labiausiai įvertinamųjų tarpą — nors "Draugas" ir yra labiausiai skaitomas laikraštis...

Sugretinus faktus, kad studentų mažai skaitoma, bet, kai skaitoma, rodoma geras ir pažangus skonis, kyla mintis, kad gal kaip tik todėl mažai ir skaitoma, kad buvo apsivilta tuo literatūriniu maistu, kuriuo populiarieji laikraščiai bando savo skaitytojus maitinti...

Įdomu būtų patirti, kokiu būdu formuojasi studentijoje lietuviškasis literatūrinis skonis, kokiu būdu surandamas kontaktas su veikalais ir dėl ko jie pamėgstami. *R. V.*

New Yorko suvažiavimas

Rytinių pakraščių studentų santariečių suvažiavimas įvyks balandžio 15 d., šeštadienį, New Yorke. Prادžia 10 val. ryto, vieta — V. Steponio "Festival" svetainės salėje, 40 East 26th St., New York City.

Iš Chicagos suvažiaviman pakviesta *Vanda Gegevičiūtė*. Be jos, *Ričardas Legeckis, Judita Audėnaitė* ir *Tomas Sperauskas* dalyvaus bendrame pašnekesy apie amerikietį studentą. Pasikalbėjimą praves *Rita Naginionienė*. Tolimesnėje daly dr. *Juozas Repečka* pasakys, ką jis mano apie mūsų studentus.

Suvažiavimas turės bendrus pietus, o vakare — šokius, į kuriuos dalyviai turės ateiti apsirengę megztiniais. Rengėjai laukia svečių.

PUIKI DOVANA bet kuria proga!

Neseniai pagaminta lietuviškai įdainuota
11 ŠOKIŲ MUZIKOS Hi-Fi PLOKŠTELĘ
galite gauti visose lietuviškos spaudos ar muzikos reikmenų parduotuvėse. Plokštelės kaina $6.00. Plokštelę išleido ABC Records
P. JURGAITIS, 7403 So. Western Ave., Chicago 36, Illinois.

ACME GRILL INC.
Complete selection of foods from a snack to a meal for every member of the family.
Open daily 6 A.M. to 2 A.M.
Sun. 6 A.M. to Midnight.
4756 W. 63rd STREET
PO 7-3099.

FOR THE WOMAN WHO CARES FOR THE VERY BEST
- Contour hair shaping
- Custom hair styling
- Permanent waving & Hair coloring

POWDER BOX BEAUTY SALON
2505 W. 63rd St. — PR 6-0767
Open Tue. 12—9, Thu., Fri. 9 A. M. to 9 P.M., Sat. and Wend. 9 A.M. to 5 P. M.

O'HENRY

Encianai ir edelveisas*)

Virš tarpukalnio sužibo pirmoji žvaigždė. Alpių viršūnės vis dar baltavo, bet šlaitai buvo patamsėję viršuje ir beveik juodi apačioje.

Jaunuolis apsirengęs stirnų medžiotojų drabužiais leidosi taku žemyn. Jo veidas buvo įdegęs, akys mėlynos, žvilgsnis atviras ir drąsus. Jis ėjo tvirtais žingsniais ir dainavo medžiotojų dainą. Rankoje jis laikė edelveisą, kurį buvo nusiskynęs uolos viršūnėje. Staiga jis sustojo ir nutilo.

Mergaitė šveicarų kaimiečių drabužiais su ąsočiu rankoje lipo taku aukštyn. Jos šviesūs plaukai, supinti sunkia kasa, siekė juosmenį. Akys blizgėjo prieblandoje.

Medžiotojas ir kaimietė sustojo lyg susitarę ir žiūrėjo kurį laiką kitas kitam tiesiai į akis. Jaunuolis drąsiai priėjo prie mergaitės ir pakėlęs plunksna papuoštą skrybėlę pasisveikino vokiškai. Mergaitė atsakė nedrąsiai ir vos girdimai.

Tą akimirką atsidarė mažo namelio, beveik nepastebimo už krūmų, durys ir pasigirdo balsai. Mergaitė įkaito, kaip ugnis, ir nusisukus nuėjo. Bet ir eidama ji vis dairėsi ir paslapčiomis žvilgterėdavo į medžiotoją. Jis žengė žingsnį link jos ir ištiesė ranką, lyg norėdamas ją sulaikyti. Ji atsegė encianų puokštę nuo liemenės ir metė jam. Jis sugavo ją ore, pribėgo greitai prie mergaitės ir įdėjo jai į ranką edelveisą. Ji prisisegė gėlę ir kalnų vaiduoklio greičiu nubėgo link namelio, kuriame buvo girdimi balsai.

◆

Galima buvo numanyti, kad šios vestuvės bus labai prašmatnios. Kiekvienas norėjo gauti pakvietimą.

Jaunasis galėtų — jei norėtų — pasididžiuoti senu der van Winkelers vardu ir aukšta padėtimi visuomenėje, o jaunoji — nuostabiu grožiu ir penkių milijonų dolerių kraičiu.

Jungtuvės turėjo įvykti punktualiai dvyliktą valandą. Jaunasis liepė užkurti židinį viename iš savo kambarių, nors buvo šilta diena. Jis sėdėjo ant savo rašomojo stalo ir svaidė į ugnį senus laiškus. Paskutinė auka, kurią prarijo liepsnos, buvo išdžiuvusių, suspaustų encianų puokštė.

Van Winkeler atsiduso, jo veido išraiška surimtėjo. Jis atsiminė sceną, įvykusią prieblandoje. Van Winkeler keliavo aną vasarą su savo keturiais draugais po Šveicariją. Jie visi buvo linksmi, neturėjo jokių rūpesčių ir, vilkėdami stirnų medžiotojų drabužiais, atrodė labai gražūs. Jis atsiminė puikią mergaitę kaimietę, kurią buvo sutikęs aną vakarą ir kurios akių žvilgsnio niekad negalėjo užmiršti. Ji buvo sustojusi akimirkai ir metė jam encianų puokštę. Ak, jei jis nebūtų van Winkeler, jei jo vardas neįpareigotų jo, tai jis būtų ją suradęs ir vedęs. Jo akys matė ją, kaip gyvą, ir svajonė apie ją visą laiką glūdėjo jo širdyje. Bet visuomenė ir giminės turėjo į jį nesulaužiamų teisių, ir šiandien jis ves Miss Vance, milijonieriaus dukterį.

◆

Miss Augusta Vance pavyko pagaliau akimirkai atsikratyti savo draugėmis ir isteriškomis giminaitėmis ir likti vienai savo kambaryje. Ji neturėjo nei laiškų, kuriuos reiktų sudeginti, nei praeities, kurią reiktų palaidoti. Jos motina buvo apimta ekstazės, nes pagaliau svajonė įvyko: milijonai suteikė visai šeimai galimybę užimti aukštą padėtį visuomenėje.

Jungtuvės su Pelham van Winkeler turi įvykti šiandien. Miss Vance staiga susisvajojo. Ji atsiminė kelionę į Europą pernai vasarą. Ji su ilgesiu atsiminė laiką, praleistą Alpėse, ūkininko šveicaro namelyje. Su dar didesniu ilgesiu galvojo ji apie tą vakarą, kai buvo nuėjusi pasisemti vandens iš kalnų šaltinio. Ji dėvėjo ūkininko dukters Babetės sijoną ir liemenę ir atrodė, kaip tikra šveicarietė. Ūkininkaitės drabužiai gražiai derinosi su jos auksine kasa ir mėlynomis akimis. Grįždama namo ji sutiko stirnų medžiotoją, aukštą, plačiapetį, įdegusį. Ji žvilgterėjo į jo drąsias akis ir nepajėgė atitraukti žvilgsnio. Namelio durys atsidarė, ir pasigirdo balsai. Ji kruptelėjo ir akimirkos impulso verčiama atsegė nuo liemenės encianų puokštę ir metė medžiotojui. Jis pagavo gėles ore ir pribėgęs prie jos įdėjo jai į ranką edelveisą. Nuo to vakaro jauno medžiotojo vaizdas persekiojo ją visur ir visada. Bet Miss Augusta Vance, turtuolio duktė su penkių milijonų dolerių kraičiu, negalėjo leisti sau ekstravagantiškumo ir galvoti apie šeimos židinio sukūrimą su paprastu stirnų medžiotoju.

Miss Vance pasikėlė nuo kėdės ir atidarė medalijoną, gulėjusį ant stalo. Ji išėmė iš medalijono nuvytusį edelveisą ir lėtai, lėtai sutrynusi jį pirštais į dulkes, paskambino tarnaitei. O lauke jau gaudė bažnyčios varpai, pranešdami apie vestuves.

Vertė A. Z.

*) Encianas — Alpių žolė; edelveisas — Alpių gėlė.

Vėjo malūnas prie ežerėlio. Būdingas Lietuvos gamtos vaizdelis.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

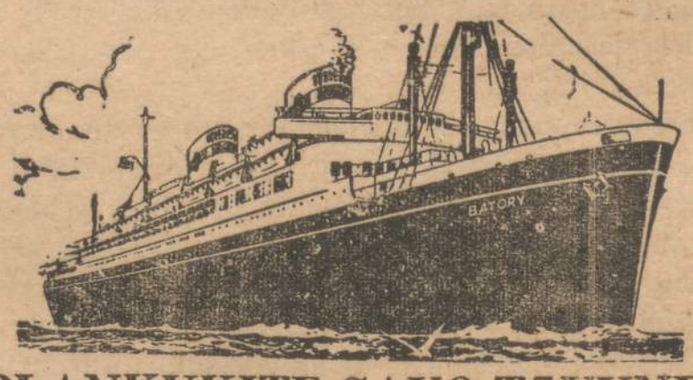

APLANKYKITE SAVO TĖVYNĘ!

Vykite patogiai ir komfortiškai žinomu

M.S. BATORY

Gdynia America Line laivu, iš Kanados uostų į Southamptono, Kopenhagos ir Gdynios Baltijos pakraštyje (Lenkijoje), ir iš ten traukiniu arba automobiliu į visas Rytų Europos dalis.

Baroty — tai modernus, be dėmelės švarus laivas, su nepaprastai gražiai išpuoštais svečių kambariais ir patogiomis erdviomis kabinomis. Jūs pasidžiaugsite šiuo draugiškumu, tradiciniai puikiais valgiais ir mandagiu patarnavimu, siekiančiu patenkinti keleivius ir jiems padėti.

DAR YRA LAISVŲ VIETŲ

pavasarinėms kelionėms iš Montreal

Gegužės 17 d. ir Birželio 13 d.

Kitoms kelionėms: Liep. 11, Rugp. 10, Rugs. 8, Spalio 6 ir Lapkr. 7.

275 svarų bagažas asmeniui NEMOKAMAI.

Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE

220 BAY STREET TORONTO, CANADA

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

ALEKSAS AMBROSE

Copyright 1960

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

(Tąsa)

Tėvai rūpinosi vaikų auklėjimu

Northsidėje gyvenantieji tėvai rūpinosi savo vaikų auklėjimu. Daugumui rūpėjo savo prieauglį išauklėti lietuviškoje dvasioje. Jie naudojo visas priemones lietuvių kalbai gilinti, Lietuvos praeičiai pažinti. Palyginus, Northsidės kolonija buvo nedidelė, bet ten augusių jaunuolių skaičius užėmė lietuvių gyvenime gana gražią vietą Man norisi suminėti tiktai kelis. Štai jie:

1. Eufrosine Mikužiūtė, SLA iždo globėja, buvusi Chicagos Lietuvių Tarybos pirmininkė, kelių organizacijų veikli narė.

2. Algirdas Brazis, Metropolitan Operos dainininkas, biznierius.

3. Olga Rypkus-Rypkevičiūtė, Universal Savings & Loan Assn. sekretorė.

4. Emma Asciliutė-Petraitienė, Chicagos Lietuvių Draugijos sekretorė, "Pirmyn" Choro valdybos narė, dainininkė.

5. Algirdas Mickevičius, Lietuvių Tautinių Kapinių direktorius, "Pirmyn" choro valdybos narys, dainininkas.

6. Jozefina Mileriūtė, dainininkė, pianistė, visuomenės veikėja.

7. Florence Korsak-Korsakaitė, dainininkė, baigusi Northwestern Universitetą ir dabar gyvenanti Los Angeles mieste.

8. Valerija Čepukaitė, smuikininkė.

9. Ona Kairytė-Pranaitienė, gabi mokytoja ir kelių Chicagos aukštesniųjų mokyklų inspektorė.

10. Valerija Geniotaitė (Geniotis), gydytoja.

11. Aldona Geniotaitė, pirmosios sesuo, mokytoja.

12. J. Smalelis, inžinierius.

13. Petras Brazis, gydytojas.

14. Algirdas Galskis, laikraštininkas.

15. V. Briedis, pianistas (jo brolis dainininkas Algirdas jaunas mirė), ir didokas skaičius kitų. Kiekvienas jų dirba atsakomingą darbą įvairiose įstaigose.

Piknikai ir pramogos

Northsidiečiams, turėjusiems daug įvairių organizacijų, norėjosi bendrauti su platesniais lietuvių sluoksniais. Šventadieniais reikėjo išvažiuoti į laukus, pakvėpuoti tyru oru, pasilinksminti, išsikalbėti su pažįstamais.

Šiaurinėje miesto dalyje, Jeffersono miškuose, jie susirado puikų kalnelį, kuriame augo didelis ąžuolas, o apie jį buvo lygi ir graži pieva. Tas kalnelis tapo northsidiečių piknikų ir įvairių išvažiavimų labiausiai mėgiamoji vieta. Ta vieta priklausė Cook apskričiui, bet virto tikra liberalų ir socialistų nuosavybė, nes kiekvieną sekmadienį ten piknikaudavo įvairios organizacijos.

Piknikus rengdavo organizacijos. Sudarytų komitetų nariai nusisamdydavo sunkvežimį (tada automobilių lietuviai dar neturėjo), prikraudavo jį pirktu maistu ir gėrimais, o vėliau pardavinėdavo ištroškusiems ir išalkusiems piknikautojams. Komiteto nariai už darbą nieko neimdavo, atskaitomybę teisingai tvarkydavo, tai iš piknikų susidarydavo pelno. Taip uždirbtus pinigus dažniausiai išleisdavo kultūriniams reikalams.

Pirmaisiais metais piknikuose nebūdavo jokių pramogų, bet vėliau ten šokdavo, dainuodavo, ruošdavo vadinamas "prakalbas". Po kalbų prasidėdavo diskusijos. Diskusijų mėgėjai dažnai ginčydavosi, kol jiems nusibosdavo. Kas nemėgdavo ginčytis, tai žaisdavo arba šokdavo įvairius lietuviškus šokius. Specialiai muzikų nesamdydavo, bet visuomet atsirasdavo savamokslių, kurie gerai pagrodavo. Vakaro sulaukę, visi kartu dainuodami eidavo namo, kaip vienos didelės šeimos nariai.

Pačioje Northsidėje buvo nedidelis Wicker Park, kuriame vasaros metu buvo galima pailsėti ir pabūti tyrame ore. Čia dažniausiai susirinkdavo siuvėjai ir lietuviškos spaudos mėgėjai. Prie jų prisišliedavo kiti. Kartu skaitydavo, žinias interpretuodavo, dažnai diskutuodavo iki vėlyvo vakaro. Sueigos ir diskusijos tęsėsi daugelį metų. Geriau nusimanantieji svarbesnes problemas panagrinėdavo iš pagrindų. Tokiuose pokalbiuose ir diskusijose dalyvaujantieji sukultūrėja ir surimtėja. Pasikalbėjimai ir diskusijos dalyviams buvo naudingos, daugelis jų tapo nenuilstančiais visuomenės darbuotojais.

(Bus daugiau)

TIKRI "HICKORY" DŪMAIS RŪKYTI NATURALŪS
KUMPIAI IR LAŠINIAI.
Atvažiuokite į 8229 Hway 70 arba rašykite
Box 251. — Dept. A. F.
SAM HARPER'S — ELLENDALE, TENN.
Mes siunčiame visur.
Telef.: FA 4-8344.
MEMPHIS, TENNESSEE.
Užsakymus prašau rašyti angliškai.

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES ir GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PRospect 8-3229
Rezid. tel.: WAlbrook 5-5076

Tel.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiktai antradieniais ir penktadieniais
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
Inskstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel.: VIllage 8-6068
1 Madison St., Oak Park, arba
Tel.: PRospect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
Namų tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezid.: HEmlock 4-2324
OFISA VALANDOS:
Pirmad., ketvirt. ir penktadieni nuo 1—4 ir 7—9, antrad. nuo 1—5, treč. ir šeštadieni tiktai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
Nervų-Smegenų Ligos, Chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 W. 51st St.
Valandos: Šeštadieniais susitarus.
GR 6-3409 neatsiliepus, skambinti PR 6-1795.

Ofiso telef.: VIrginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.
Trečiadieni pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez. RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1—3 ir 6—8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1—4 val. p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
kasdien nuo 1—4 popiet ir 6—8 val.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrtsmouth 7-6000
Rezid. telef.: GArdens 3-7278

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10—12 ir 4—7. Treč. ir šeštadieni tik 10—12.

Telef. ofiso ir buto: OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12—4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—3.
Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6—9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00—2:00 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telef.: CLiffside 4-2896
Rez. telef.: WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
(kampas 47th ir S. Hermitage Ave.)
Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak.
Šeštadieniais nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienius.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 7-9 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v. šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: GIbson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penktadieniais 2—4 val. ir 6—8 val.
Trečiadieniais ir šeštadieniais nepriima ligonių.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PRospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras
MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 40 metų. Kalba lietuviškai.
4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616

PERKRAUSTAU (MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, apdraustas.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Avenue
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM. 102-7 FM.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadieni ir sekmadieni nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
VAKARUŠKOS: pirmad. 7 v. v.
Anglų kalba: nuo antr. iki penkt. 7—7:30 val. vak.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 SO. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO 29. ILL.

Skelbkitės "N-nose"

Laimingos kelionės...

(Atkelta iš 5-to psl.)

vienos idėjos prie kitos — yra priežastys tos šiandieninės tragedijos, kad A. Šalčius kiša savo galvą po piautuvu ir kūju, apsižiojęs komunistinę meškerę, ant kurios vietoj slieko pakabinta koegzistencija ir kultūrinis bendradarbiavimas.

Ir kultūringan biznin jis jau perėjęs. Vienybė rašo: "Pagaliau naujieji ateiviai įsigijo patalpas meno galerijai ir koncertams 925 Madison Avenue. Šioje gatvėje esančios galerijos yra ekskliuzyvaus pobūdžio ir todėl už jas mokamos aukštos nuomos. Lietuviškoji galerija vadinasi AG. Šios raidės turi dvejopą simbolinę prasmę. Tai yra Almaus Galerijos inicialai. Kartu tos dvi raidės įeina į pažangiąją savoką Avangarde".

"Kovo 12 d. 8 v. v. įvyko atidaromasis koncertas... Nors pakvietimai buvo išsiųsti ir lietuviams, bet lietuvių atsilankė vos keli. Pažymėtini lietuviai iš anapus: draugas Laurinčiukas, Maskvos kolūkiečių laikraščio Selskaja žizn korespondentas ir draugas Vaigauskas, Sovietų tarnautojas prie UN... Po koncerto buvo užkandžiai ir draugiški pasišnekėjimai".

Kelionė Lietuvon

Žinia per laikraščius perėjo, jog gegužės mėnesį Algimantas Šalčius — Almus važiuoja į Lietuvą. Keletą augsburgiškių teko sutikti, keletą ir linkėjimų A. Šalčiui nugirsti. Vienas tarė: "Tegu jis važiuoja ir negrįžta. Tegu jo iš ten nebeišleidžia, kaip neišleido anais metais patriotinės lenkų vyriausybės narių".

Tikim, kad A. Šalčius iš Lietuvos grįš Amerikon. Komunistai staigiai nugalabija tik žmones su charakteriu, griežtai savo principų besilaikančius. Juo žmogus mėtosi, keičia savo nusistatymus, tuo labiau bolševikai tokį palaiko ir išnaudoja savo propagandai.

Šiaip ar taip, bet ir po to, kai A. Šalčius Darbe paskelbė savo prokomunistinį straipsnį, dar jo galvoj vėjas pamušalus tebedraikė. Nuo pat atvykimo Amerikon A. Šalčius daug bendradarbiavo ir Draugo dienraštyje. Ir štai įkandin po jo straipsnio Darbe, Draugo dienraštis išspausdino A. Šalčiaus rašinį apie keliautoją ir laikraštininką, rašytoją Matą Šalčių. Tame rašinyje A. Šalčius idealizuoja savo dėdės Mato Šalčiaus patriotinius darbus nepriklausomoj Lietuvoje, ypač taip komunistų nekenčiamą Liet. Šaulių Sąjungą steigiant. Juk toks Mato Šalčiaus darbų iškėlimas, komunistine kalba, yra ne kas kitas, kaip buržuazinio nacionalizmo palaikymas, garbinimas.

Taigi, matydami, kaip A. Šalčius mėtosi iš vieno poliaus į kitą, galim abejoti, koks jis sugrįš iš Lietuvos, kam jis imsis tarnauti?

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITUS SKAITYTI NAUJIENAS JOS VISAD RAŠO TEISYBĘ

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuošti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRospect 8-9210

ANN'S PASTRY SHOP
Didelis pasirinkimas skanių pasninkinių pyragų visai šeimai kaip pav. puikūs KOLAČKI, pyragai prie kavos, saldžios bandytės.
Kepinius pristatome bažnyčioms ir įvairiems parengimams.
2500 W. 51st St. PR 8-3080

POLA DRESS SHOP
Easter Headquarters for
Sportswear - Millinery - Accessories
Evening dresses in all sizes & price ranges
Use our convenient lay away plan.
Open Mon. & Thurs. till 9 P.M.
5612 S. PULASKI — PO 7-0903

BRAŠKIŲ DAIGAI
Robinson, Blakemore, $6 per 1,000. Premiere, Dunlop, Empire, Tennessee Beauties, Sparklers, Armore, $8 per 1,000. Dixieland, $8. Pocahontas $10. Gem & Superfection Everbearing, $12. Rašykite
TOMMY ROGERS
Dept. AF. — Harrison, Tennessee
Phone Fillmore 4-6122.

MOVING?
Greyhound Van Lines, Inc.
Agent
Long Distance, Local Packing, Storage
Jepsen Transfer Co. SK 4-5545

NAUJOS BRAŠKIŲ RŪŠYS
Naujausios rūšys yra: New Cyclone, New Trumphater, New Ogallala, New Earlymore.
Specialios kainos
Išmėginimui 25 patikrinti diegai už **$1.00.**
Puikiai žydinčios
Gladiolės (gėlės) 50 už **$1.00.**
25 Mammoth Red Rhubarb šaknys arba 40 Asparagų **$1.00.**
Apmokėtas persiuntimas.
Priedo veltui spalvotas katalogas.
RIDER NURSERIES
Dept. A. F.
Farmington, Iowa.

PRINTING
AT LOWEST PRICES
— Raised Letter —
• Wedding Invitations
• Business Cards
Our Specialty
51st ST. PRINTING
1510 W. 51st
YArds 7-3710
Book, Job, Commercial and Social Printing

BAPTIST GENERAL CONVENTION OF ARIZONA, INC.
316 W. Mc Dowell Rd.
Phoenix 3, Arizona
Parduoda 1-mo morgičiaus bonds su Realty garantija
6%
PAJAMŲ NUOŠIMČIŲ
Bonds yra nominuoti po
$250, $500 ir $1,000.
Rašykite arba skambinkite
BAPTIST LOAN FUND
Dept. A. F.
316 W. McDowell Rd.
Phoenix, Arizona
Phone AL 8-8492.

Skaitykite "N-nas"

STRAWBERRY PLANTS
Grown from virus-free foundation stock. Certified Blakemore, Dunlap, Surecrop, Dixieland, Tennessee, Beauty, Armore, Pocahontas, Premier, Robinson, Aroma and Klondike. 100, $2; 200, $3, 500, $6.50; 1,000, $12. Write for prices large quantities. Everbearing — Gem superfection and Streamliner, 50, $2; 100, $3; 500, $10; 25 blackberries, dewberries or thornless Boysenberries, $2; 100, $7.50. Everbearing tree, blackberry, 2-yr, bearing size, 3, 2.75; 6, $5; 25 Cumberland (black) or Latham (red) raspberry, $3; 100, $10. September new everbearing red raspberry, 12, $2; 25, $3.50; 6 Champion gooseberries, $2; 12 Victoria rhubarb, $2; 3 Canada red seedless $2; 6, $3.50; 25 asparagus. $2.
Everything parcel post prepaid. Fresh plants, full count and live arrival guaranteed. Complete price list with planting instructions free.
IDEAL FRUIT FARM
Dept. AF.
Stillwell, Okla.

D. & W. CARPENTER CONTRACTORS
Carpentry & remodeling Experts
Residential — Commercial
all work guaranteed — free estimates
Licensed — Bonded — Insured
3453 W. 64th GR 6-5161.
if no answer call LU 5-4296.

ARCHER TILE
Complete Home Service — Tile Floors and Walls.
Plastic — Rubber — Ceramic
(the new grease proof)
Asphalt Tile
Free Estimate — Expert Installation
Easy Terms
4239 ARCHER AVENUE
(near Whipple)
BI 7-1177

MORRISSEY ROOFING CO., INC.
Roofing of all Kinds
New installation or repairs, also garage roofs repaired.
Quality Work, Insured.
Call us Today for estimates.
Reasonable prices.
BO 8-7200.

BROADWAY BONDS
Bearing 6% Interest
Per Year, Paid Semi-Annually
A Sound Investment. Interest and Principal Paid at Farmers Bank of Antonia, Mo. Call or Write William R. Shumake. Mattese Baptist Church.
Dept. A. F. Box 664, Route 11, Mehlville 23, Mo. ATlas 7-3086

Puikūs investavimai į Canados žemę
Gyvenamos vietos, medžioklei, žuvininkystei. Maži mokesčiai. Kainos nuo $10 už akeri. 1-1000 akrų sklypai. Dėl smulkesnių informacijų rašykite:
V. A. McMURRAY
Dept. A. F.
Gilmour, Ontario, Canada.

FINEST & LATEST DESIGNS
In furniture; Carpeting; Fountains; Art Objects & Decorative Accessories.
"DIRECT FROM THE MART"
We are Specialists in interior decorating for homes and offices.
H. P. CARROLL ASSOCIATES
5822 Diversey • TU 9-7959
Open Mon. & Thurs. Eves.

HOSS'S BAKERY
Open daily 6—6, Sun. 6—1:30.
Delicious Bakery Goods for all occasions.
Specializing in Wipped Cream, Party & Wedding Cakes.
Catering to church & social groups.
2645 W. 63rd St. — PR 6-5136.

NOW OPEN
THE NEW BEAUTY MAGIC DRIVE-IN CLEANERS
10020 South Kedzie Ave.
GA 2-0084
- Now open to serve you faster and better.
- New added equipment.
- Super Safe Fur Storage Vaults.
- Sta-nu-finishing process.

(Paminėkit šį skelbimą kai šauksit ar atsilankysit).

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

SAVE ON SIEB'S CHICKS
Choice of over 650,000 Farmers
Bred from America's finest blood since 1910. Make heavy layers, big, healty broilers. 100% safe delivery guaranteed. ORDER FROM THIS AD.
Bargain Special $10.90 per 100
No. 4 — Straight run, our choice, as available from our hatches of Leghorns, Gray X Legs., Minorca X Legs., Anconas, Austra-Whites.
Bargain Special $11.90
No. 1 — Straight run, our choice as available from Sieb's White Rocks, Barred Rocks, Reds, Hamps, Red X Rocks, other heavies.
BARGAINS Order by Number per 100
No. 5 — Sexed Light Pullets $22.90
No. 2 — Sexed Heavy Pullets $16.90
No. 3 — Sexed Heavy Males $8.60
No. 6 — Sexed Light Males $2.90
Add 50c for orders less than 100.
Shipped Fully Prepaid
for cash with order. If C.O.D. pay small C.O.D. charge. Literature free. Write today to Dept. N.
SIEB'S HATCHERY
Box 343, Lincoln, Illinois.

WIDEN ORIGINAL BAKERIES
Puikūs pyragai įvairioms progoms.
Vestuvėm ir vaikų šventėms pyragai yra mūsų specialybė. Mes duodame specialias nuolaidas bažnytinių ir kitokių organizacijų parengimams.
6659 W. Archer — RE 5-9595
2747 W. 55th St. — PR 6-8339

PETRIK — WALTERS STUDIO
Serving the community for over 30 years with the finest in quality photography. — Wedding & Communion a specialty. Communion Photos — 1 — 8 x 10 colored and 3 wallet size for $14.95.
Call for early appnt.
2640 W. 63rd St. — RE 7-1157.

COLOR CAMERA
all leading brands photographic Equipment & Supplies at money saving prices.
Rentals applied to sales.
Open Mon. & Thur. till 9 P.M.
6743 So. WESTERN AVE.
GR 6-1500.

SOUKAL FLORAL CO.
FLOWERS FOR ALL OCCASIONS
Weddings - Funeral designs — Corsages.
Catering to church & social groups.
6118 S. Archer Ave.
If no answer call RE 5-1000.

CERTIFIED STRAWBERRY PLANTS
Grown on virgin soil from best virus free and nematode free planting stock. Delivered all charges prepaid-Blakemore, Dunlap, Robinson, Empire and Premier $8.00 per 1.000. Armore, Catskill, Tenn. Beauty, Sparkle, Dixieland and Pocahontas $10.00. Gem and Superfection everbearing $14.00.
100 plants of any variety $2.00.
Prompt shipment and safe delivery guaranteed.
SINCLAIR NURSERIES
Dept. A. F., Tenn.

LEATHER AND SUEDE SALON
Įsigykite tikrą odinį arba zamšinį apsiaustą iš puikiai išvalytos odos, gerai pritaikytą ir dailiai išbaigtą Chicagos vienintėliame Leather and Suede salone. Jie yra expertai — jie verčiasi tuo bizniu jau 37 metai. Atsinešę šį skelbimą gausite $4.00 nuolaidą (tai galioja iki April 30 — 1961). Gausite veltui alpac'os pamušalą kiekvienam odiniam švarkui bei apsiaustui. Valomi ir kitoki apsiaustai, ypatingai tie, kurie reikalingi atsargaus valymo.
333 N. Michigan Ave. (prie tilto)
FI 6-8944.

Saugi ir greita perkraustymo bendrovė
NAXERA MOVERS
4210 W. 26th Street.
Mes perkame vartotus baldus, virimo gazinius pečius, pianinus, kilimus ir t. t. Mums už patarnavimą galite dalį sumokėti baldais.
LA 1-8212. Rezidencija ST 8-7426
Kuomet kreipsitės į mus, paminėkite šį skelbimą.

NAUJIENOS BOLSEVIKAMS YRA RAKŠTIS JU AKYSE

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

DAIL. VIZGIRDOS PARODOS BELAUKIANT

Paroda įvyks balandžio 15 d.

V. Vizgirda berniuku būdamas pradėjo piešti. Pirmieji jo darbeliai buvo atlikti 1914 m. — "Vytis", 1916 m. kompozicija "Miškas ir upė", o 1917 m. iš gamtos nupiešė "Kauno Žaliakalnio vaizdą". Kaip daugelis talentingų žmonių iš jaunystės dienų palinksta į kurią meno ar mokslo sritį, neatsisako nuo to ir brendimo metais, taip padarė ir dail. Viktoras Vizgirda. Iš mažens pamėgęs meną, šalia privalomųjų mokskų pieštuko iš rankos nepaleisdavo. 1920 m. būdamas tiktai 16 metų, įstoja į paišybos skyrių Kauno Meno Mokykloje. Per šešerius metus baigia visus privalomus Kauno Meno Mokykloje kursus ir 1924 m. Kauno Meno Mokyklos parodoje Vizgirdos darbai atžymimi bronzos medaliu. 1927-28 m. dailę studijuoja Andre Lothe ir Šuchajevo akademijoje Paryžiuje. 1946-47 m. buvo tapybos sekcijos vedėjas Ecole des Arts et Metiers, Freiburg i. Br., Vokietijoje. 1938 m. laimi premiją už peisažą Lietuvos Dailininkų Sąjungos parodoje, seka eilė kitų premijų, kurias jis laimi kitose parodose.

Dail. V. Vizgirda pasaulio meno Mekoje Paryžiuje begilindamas meno žinias, poimpresionistinės mokyklos dvasioje, gerai susipažino su šios epochos meno perspektyvomis, turėdamas jau savo individualios kūrybos kelią, pasiliko ištikimas estetikos kultūrai, tikėdamas, kad tikroji meno esmė formuojasi uždarame individualiame pasaulyje, kas formuoja uždarą visumą, plastinį ritmą ir dvasios išraišką. Bet dail. Vizgirda nėra užsidaręs arba mistikas, būtų klaidinga manyti, kad jis ne realistas, bet nėra nei kontraversinis dailininkas, ištikimas tiktai objektyviai spalvai bei formai. Daugelis realistų užmiršta, kad spalva turi taip pat dinamišką charakterį — kūrėjo individualybę, — jo dvasios išraišką per spalvas ir formas. Vizgirdos tapyboje yra charakteringa plastinių judesių ir spalvinių niuansų simfonija, garsų vienybė, dinamika, žodžiu, tas svoris, kuriuo matuojama meno vertybė.

Cezanne pasakė: "Kai spalva pasiekia aukščiausią pilnumą, tada forma yra turtingiausia."

V. Vizgirdos koloritas ramus, sultingas, organiškai pajuntamas dideliu šviežumu ir kartu jungiamas su kompozicine struktūra aiškiai pabrėžia monumentalumą tokiuose kūriniuose, kaip "Vaisiai ir gėlės" (geometrinė kompozicija su organišku sodrumu paimta gamta). "Peisažas" — drąsūs teptuko pabraukimai nepastabiam žiūrovui gali pasirodyti, kad visas kūrinys spontaniškai atliktas, bet įgudęs žiūrovas pastebės, kad kiekvienas paveikslo kampelis kruopščiai išieškotas ir išbaigtas. Aplinką dailininkas mato kūrėjo akimis, savo intuicija ir dideliu jautrumu pasiekia tam tikros realybės: dvasinio pasitenkinimo. Visoje peisažų konjunktūroje beveik tie patys sultingi spalvų niuansai, rinktiniai motyvai, dinamiška kompozicija. Dail. V. Vizgirda nepakartojamas, kaip Bonnard arba Matisse nepakartojami. Bonnard impresionizmo dvasia tebekvėpavo, spalva ir šviesa jam atrodė neatskiriami elementai. Matisse plačiai pasiskleidė dviejų matavimų tapyboje ir vėliau davė dinamiškos dekoratyvinės tapybos, taip Vizgirdos subtilios spalvos, rami faktūra išplaukė iš pilkos Lietuvos padangės į platesnius meno horizontus, apie ką kalba ir svetima spauda:

Spaudos atsiliepimai

Kitataučių spauda gražiai atsiliepia apie dail. V. Vizgirdą. Robert Taylor The Boston Sunday Herald sako:

"Jis išeina kaip jautrus, bet drąsus menininkas, kurio dinamiškas koloritas ir tekstas bendrai sudaro draminį įspūdį."

Dorothy Adlow, The Christian Science Monitor rašo:

"Jo tapybos metodas kartu yra ir priemonė ištesėti iki galo. Jo ypatybė tuo gera, kad spalvas vartoja su patrauklia inercija. Jo portretai gauna paspirtį primityvizmo formoje."

Edgar J. Driscoll, Jr., The Boston Sunday Globe rašo taip:

"Jisai yra ne tiktai tvirtas, bet ir pajėgus. Natūralūs, gracingi - orkestruoti stebuklai — pastovumas, tikrumas. Iš pirmo žvilgsnio drobė atrodo, kaip stambiais teptuko pabraukimais apipavidalinta forma. Tačiau palengva, lyg simfonija, pradeda skambėti; nesujungtos dalys savaime jungiasi, linijos ir masės formuojasi ir, pagaliau, gaunasi viso kūrinio pilnuma ir grožis."

James F. Smith parodos New Yorke katalogo įvade be kita ko sako:

"Jis jaučia plastinės struktūros pulsą, tatai gali teptukų sparčiai ir tikrai piešti, išgaudamas gracingus judesius, kurie padeda formai iškilti iki tinkamo taško, nesugadinant drobėje plokštumos. Vizgirdos dailė sintetizuoja postimpresionizmo laimėjimus savo individualybei pasireikšti. Kartais liaudies meno dekoratyvinis elementas supažindina kosmopolitinį meno pasaulį su lietuviais".

Čiurlionio Galerijoje bus išstatyta dail. Viktoro Vizgirdos aliejinės tapybos kūrinių ir vitražų. Š. m. vasario mėn. Vizgirdos paroda New Yorke praėjo su dideliu pasisekimu.

Dail. V. Vizgirdos tapybos ir vitražų paroda įvyks bal. 15 d. Čiurlionio Galerijoje (Jaunimo Centras Chicagoje). Iškilmingas atidarymas bus 6:00 val. vakare.

VIKTORAS VIZGIRDA "Vaisiai ir Gėlės"

TRUMPAI IŠ MENO ISTORIJOS

Andreoli Georgio (1465-1555?) didis italų majolikos ir keramikos meistras, gimęs Intra Lago Maggiore, 1518 metais išrado būdą, kaip suderinti auksines ir raudonas spalvas ir jas pritaikė dekoratyvinėje keramikoje. Ką jis šioje meno srityje buvo suprojaktavęs, ne viskas buvo realizuota.

◆

Andromache legendarinio Trojos vado Hektoro žmona, karaliaus Etiono dukra yra svarbus charakteris Homero raštuose. Jos tėvą ir septynius brolius Ačilė užmušė.

Euripidas parašė tragediją pavadindamas "Andromache" (nesumaišyt su Andromeda). Manoma, kad šis Euripido veikalas buvo parašytas Peloponezijos karo metu, nes nėra palankus spartiečiams. Veikalas paremtas legenda apie Andromachę, kuri pavydi taip pat pavydžiai Hermijonei Neoptolemus (Pyrus) žmonai.

Prancūzų rašytojas Racine taip pat parašė tragediją pagal Andromache klasišką legendą. 1780 m. Paryžiuje buvo pastatyta ši tragedija operoje.

64-OJI MENO PARODA

Ketvirtadienį, kovo 30 d. Chicagos Meno Institute (Michigan Ave ir Adams St.) buvo atidaryta 64-oji Chicagos ir 100 mylių radijuse apylinkių dailininkų kūrinių paroda. Buvo prisiųsta 924 darbai (šį kartą galima buvo siųsti tiktai po vieną darbą). Iš tų eksponatų jury komisija atrinko 150 darbų, įskaitant skulptūrą. Jury komisija balsavo nepriklausomai. Nors vienas paduotas balsas už kūrinį, laikomas priimtu. Tokiu būdu atrenkant kūrinius reikėjo prie eksponato pridėti balsavusio ženklą. Šie ženklai parodo, kurie jury komisijos nariai už ką balsavo ir kiek balsų toks ir toks darbas gavo.

19 premijų paskirstyta už kūrinius $8,850 sumoje. Paroda yra Gunsaulus salėje. Baigsis gegužės 29 d.

Pilnesnį parodos vertinimą duosime vėliau.

Remember you get a better tuxedo from
HOLLYWOOD FORMAL WEAR
2842 W. 63rd St.
WA 5-1251

GRADINSKAS
FM RADIJŲ
NET KELIOS DEŠIMTYS
Stereo patefonai, TV, Vėsintuvai
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Pardavimas — Taisymas,
Sekmad. uždaryta.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Adomas P. Jasas

JUODOJI ABSTRAKCIJA

Mano draugas: Tai ne poezija, o tapyba — baltame lape didelis juodas taškas...

SENOJI PUBLIKA:

Vienas, gimęs iš juoko,
kitas — iš minties,
ieško aklo apuoko
vidury nakties.

O kur tupi apuokas
vidury nakties,
kad suprastum — ne juokas! —
reikia išminties.

JAUNASIS POETAS:

Išmintingiems šaukiu viešai:
— Velniop poetai pranašai,
kurie dainuoja apie gyvąją kančią ar laisvės viltį!
Velniop ir tie, kurie, stovėdami prie savo juodo karsto,
dar vis eilėraščiuosna žvaigždžių pribarstė! —
Jų žodis ima žilti...

Man davė Viešpats būties raktus,
kad būtų žodis — kaip karštas ledas — abstraktus.

SENOJI PUBLIKA:

Ak, žydi, žydi visokio pikto liūnas,
ir tujen meto šarvą velkies —
esi tironas ar Viešpaties keikūnas:
matuoji išmintį iš akies...

JAUNASIS POETAS:

Kol šviečia Viešpaties žara,
dainuoju tik būties gelmės —
nei žemėj nei danguj nėra
visuotinės daiktų prasmės.

O ten, kur gelmenys — kur juoda,
giliausią prasmę taškas duoda...

Kas yra šachmatai?

(Tęsinys iš 2-ro pust.)

priežastis.

Viena — pats klausimas buvo gan savotiškai pastatytas, lyg tai ribodamas atsakantįjį trimis pasirinkimais (sportas, mokslas ar menas?!) Tik tomis sąlygomis Talis atranda, kad šachmatai "visų pirma" yra menas, o pagal Euve — kova, taigi sportas. Matome, kad čia ieškoma vyraujančių elementų šachmatų žaidime reliatyvia prasme.

Toliau pastebėtina, kad ir patys didmeisteriai skirtingai interpretuoja savo uždavinį atsakymuose. Kai Euvė ir Botvinikas siekia galimai objektyvaus šachmatų žaidimo aptarimo, Smyslovas nurodo, ką šachmatai reiškia jam pačiam, asmeniškai.

Jau kiek nukrypstant nuo temos, knietisi čia pridurti, kad praktikoje Smyslovas nebūna perdaug ištikimas savo skelbiamam credo. Dažnokai griebiasi jis savo partijose bespalvių suprastinimų aiškiai saugumo sumetimais: užsitikrinti bent pustaškį (lygiąsias), neišstatant saves į pralaimėjimo pavojų. Perdaug priekaištauti dėl to nebūtų teisinga. Priežastis glūdi žmogaus charakteryje, dažniausia tam tikro praktiško bailumo gysleléje.

Visai priešingą įspūdį iššaukia Talio partijos. Pavyzdžiu patieksiu vaizdelį iš jau minėtosios šachmatų olimpiados Leipcige. Viena demonstracinė lenta taip apgulta, kad sovietų meisteriui Judovičiui niekaip nesiseka prasimušti link jos. Spūstyje Judovičius atsitrenkia į M. Euvę, kuris sujaudintu balsu kreipiasi: "Ką Talis daro šiandien? Tai tiesiog neįsivaizduojama!" Bendromis pastangomis išsikovojo jie patogesnę vietą stebėjimui. Figūros auka Talis išvysto stiprų spaudimą prieš Robač'ą (Austrija) ir pastarasis netrukus priverčiamas grąžinti ją (figūrą). Bet toliau Robačas, kuris tą dieną lošė nepaprastu pakilimu, pats aukoja valdovę už bokštą ir rikį, ir dabar jau Talis karalius matiniame tinkle. Menamai beviltiškoje padėtyje, tiesiog fantastiška ir vėl figūros auka, Talis perkerta priešo atakos linijas, gražiu valdovės manevru atstato materialinę lygsvarą. Partija baigiasi lygiomis. Ir keistas dalykas: net ir lygiosios žiūrovų palydimos griausmingu plojimu!

Talio pasirodymai visada sutraukia masę žiūrovų, jo žaidimas beveik visada iššaukia susijaudinimą, labai dažnai — pasigėrėjimą. Nenuostabu tad, kad jis jaučiasi esąs menininkas, artistas.

Tikiuosi, kad šios pastabos padarys entuziastišką Talio atsiliepimą apie savo pamėgtąjį žaidimą labiau suprantamu.

Baigdamas papildysiu M. Botviniko pastabas ištraukomis iš jo paskaitos tema "Žmonės, mašinos ir šachmatų lenta", skaitytos inžinierių suvažiavime Maksvoje, praėjusių metų gale. Botvinikas palietė įdomų klausimą: ar bus galima kada nors pagaminti elektroninę skaičiavimo mašiną, kuri sukirstų geriausius pasaulio šachmatų meisterius? Šiuo atveju mums svarbios tik jo mintys, liečiančios pačią šachmatų žaidimo esmę. "Galima tikrai pasakyti, kad šachmatai nėra mokslas. Kai mokslas tyrinėja gamtos ir visuomenės dėsnius ar patį mąstymo procesą, šachmatai yra tik konvencinė sistema, suformuota istorijos eigoje (menasi, kad šis argumentas yra jau buvęs naudojamas, įrodinėjant, kad net ir matematika nesanti mokslas P. T.)..."

"...Seniau šachmatai buvo tik žaidimas. Bet kai žmonės palaipsniui įgijo gilesnį šachmatų pažinimą ir išmoko vertinti grožį juose, kai sužaidžiama partijos, kurios suteikia šachmatininkams tikrą esteti-

(Tęsinys 12 pusl.)

Duoną ir įvairias skoningas bulkutes kepa
BRUNO'S KEPYKLA
3339-41 S. Lituanica Ave.
Pristatome į visas krautuves ir restoranus, taip pat išsiunčiame į visus artimuosius miestus.
Tel. CLiffside 4-6376

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
R. ŠERĖNAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS
"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lituanistines knygas:
1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. $2.00
kietais viršeliais $3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. $2.00
kietais viršeliais $3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai $7.50
4. Praeities pabiros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai $6.50
Čia suminėtas knygas pasiųsime paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiųsite tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

A & H INSURANCE PRODUCERS
Ar jūs ieškote geriausio draudimo, kuris nelaimės ar ligos atveju apmokėtų ligoninės ir gydytojo sąskaitas.
AR JŪS NORITE PASISTATYTI IR ĮSIGYTI NAUJĄ NUOSAVĄ AGENTŪRĄ?
Atsiminkite, kad joks biznis neatstos savo nuosavo biznio.
Taigi daugiau neabejokite. Jei jūs platinate A & H tik atliekamu laiku, mes galime Jums padėti pasidaryti pilną laiką pardavinėjančiu agentu. Išstudijuokite naujausius patobulinimus, nelaimingo atsitikimo ar ligos atveju, padengime ligoninės ir operacijų sąskaitų bei atnaujinimo garantijų galiojančių pavienam asmeniui ar šeimai.
Mūsų specialybė apmokėti grupių draudimą didelėms ar mažoms kompanijoms.
Jei pageidaujate, patarnaujame Jūsų bendrovės įstaigoje.
Rašykite L. P. MATTHEWS, Director of Agencie — Dept. N. B.
NATIONAL CASUALTY COMPANY
1100 GRISWOLD BUILDING DETROIT 26, MICHIGAN
Mes kviečiame rašyti ir už miesto gyvenančius Agentus.

COSMOS TRAVEL BUREAU
skelbia
1961 EKSKURSIJAS Į LIETUVĄ
Apžiūrėk miestus — Aplankyk gimines.
Specialinės grupinės ekskursijos ruošiamos lėktuvais arba laivais.
Dvi specialios kelionės su M. S. BATORY į LENINGRADĄ
Balandžio 13 ir Liepos 11 — 1961
Vietų skaičius ribotas. Reikia rezervuotis iš anksto
Mes taip pat padedam atkeliauti jūsų giminėms iš USSR
Smulkesnių ir pilnesnių informacijų rašykite arba skambinkite
COSMOS TRAVEL BUREAU, INC.
45 W. 45 St.,
New York 36, N. Y.
Tel.: CIrcle 5-7711

NELAUKITE -
RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ir šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimės atvikus neturėsite jokių nemalonumų.
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1041
Telefonas: CEntral 6-5209
Generaliai Agentai Šių Kompanijų
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO

Kas yra šachmatai?

(Tęsinys iš 11 psl.)

nį pasitenkinimą dešimtmečiais vėliau — šachmatai nustojo buvę tik žaidimas..." "Menas turi reflektuoti realybę specifiniuose meniškuose pavaizdavimuose. štai kodėl meno kritikai tik patraukia pečiais, kai jiems pasakoma, kad šachmatai yra menas. 'Kaip jūs galite tai sakyti?" — klausia jie, "šachmatai nereflektuoja realybės, nes tai tik sistema, egzistuojanti žmonių vaizduotėje". Man atrodo, kad šitas gan plačiai paplitęs klaidingas supratimas yra paaiškinamas tik paviršutinišku požiūriu į visą reikalą. Mes matome šachmatų lentą, figūras, įprastus jų judėsius, ir mums atrodo, kad tai ir yra visas šachmatų žaidimo turinys. Bet tai yra tas pats, kas sakyti, kad smuikas ir griežiklis — tai muzika. šachmatuose ekspertai gėrisi kūrybiniais ir logiškais aspektais žaidžiančiojo galvojime ir įgauna supratimą apie jį (žaidžiantįjį) per specifinį šachmatų tarpininką (idiom). Sekdami partijas šachmatų lentoje, mes apsprendžiame šachmatų meisterio būdą, sugebėjimus, išradingumą, minties gilumą, pastovumą ir energiją. Stebėdamas jaudinančią partiją ar nagrinėdamas įdomų etiudą ar uždavinį, tikras šachmatų entuziastas jaučia estetinį pasitenkinimą. Vaizdingos, išbaigtos ir jėgingos padėtys sudaro jaudinančias partijas ir iššaukia grožio pajautimą šachmatuose, o lygiai ir stiprų išgyvenymą, taip gerai pažįstamą visiems šachmatų mėgėjams. Tuo būdu šachmatininkas, kuris gėrisi meisteriškai pravesta partija, gėrisi pačiu žmogaus mąstymu."

Norisi paklausti — ar žmogaus mąstymas yra realybė? Ir kas, galų gale, toji realybė? Modernaus fiziko atsakymas greičiausiai būtų kiek nelauktas, filosofui gi tai neišsemiama tema.

Nežinau, ar man pasisekė bent kiek išryškinti šio rašinio antraštėje statomąjį klausimą. Atrodo, kad kiekvienas atsakymas slepia savyje ir vėl eilę naujų klausimų, iššaukdamas lyg grandininę reakciją. Ir taip beieškąs žmogus ieškos toliau.

Aš asmeniškai lieku prie nuomonės, kurią esu išreiškęs įvairiose vietose, įvairiomis progomis. šachmatai yra žaidimas, tik visai jau neeilinis žaidimas. Neveltui jis vadinamas karališkuoju žaidimu. Tik gal. karalių aureolei sparčiai blunkant, o šachmatų populiarumui vis kylant, tektų paieškoti čia naujo būdvardžio?!

Ir jei kuris šachmatų entuziastas būtų nusivylęs šitokiu mano šachmatų aptarimu, patarsiu jam peržvelgti savo gyvenimą, paskui žvilgterėti į žvaigždes ir pamąstyti. Ak, gal, visas gyvenimas — tik žaidimas?!

— *Lietuvių Enciklopedijai* trūksta žinių apie šiuos laikraščius: Silva, Slovo, Siuvėjų Biuletenis, Siuvėjų Patarėjas, Sodyba, Spaktyva, Sparva, Spauda ir Gyvenimas, Spaudos Menas, Spaudos Naujienos, Spinduliai (švedijos), Spindulys (Subačiuje ir Vilkaviškyje), Statybos Menas ir Technika, Statistikos Biuletenis, Straž Kresova, Studentas, Studentų žodis, Suvalkietis, Suvalkų Kraštas, Suvienyta Lietuva, Sveikata ir Darbas, Sveikatos Sargas. Kas žinotų, maloniai prašome pranešti kada tie laikraščiai pradėjo eiti, kas juos leido ir redagavo, koks jų pobūdis buvo, kada sustojo, kiek numerių išėjo. Taipgi reikalinga biografinių žinių Ant. Smilgos, J. Strazdo Jaunučio, M. Sidaravičienės - Požėlaitės, M. Spėtylienės, E. Starkienės Repčytės, žurnalisto Ant. Steponaičio, rašytojo A. Skripkausko.

Žinantieji maloniai prašomi informacijas siųsti žurnalistikos skyriaus redaktoriui: Juozui Prunskiui, 4545 W. 63 St., Chicago 29, Ill.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

Now at SOLTIS'

How Do You Figure a "SAVING"?

If you buy a cheap appliance that eats up the "saving" in repair bills, is this *economy?* Is this the smart way to save?

The smart way to save is to look at *quality first.* The Speed Queen way! Here's a low priced Speed Queen Dryer with quality, performance and dependability that matches the best on the market. Here's a saving that really *is* a saving.

QUALITY + LOW PRICE = SAVING

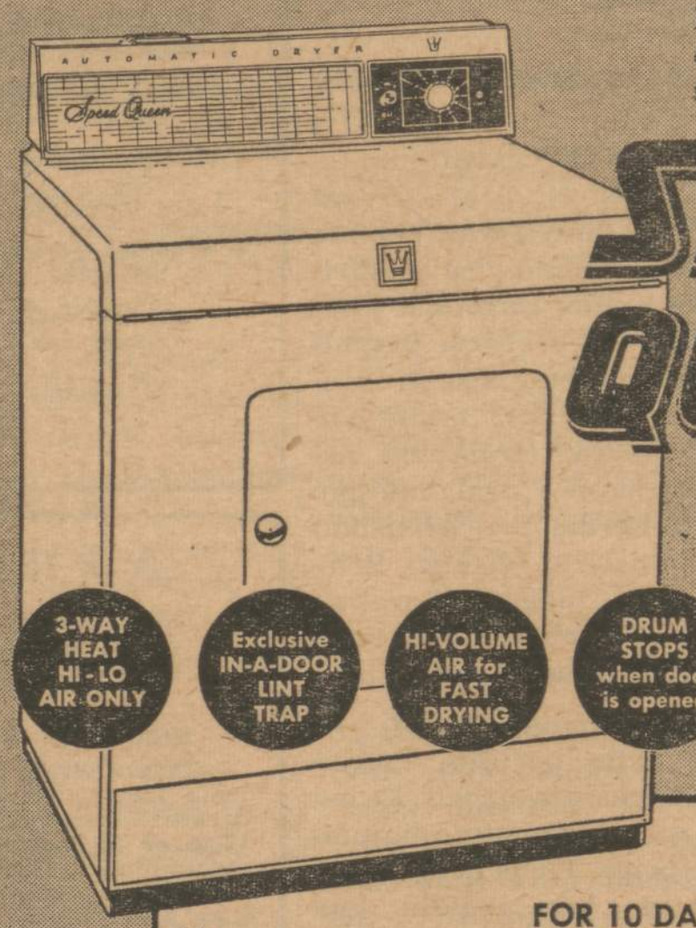

For a saving that will pay off in dependable service — see this quality-built

SPEED QUEEN® DRYER

3-WAY HEAT HI-LO AIR ONLY
Exclusive IN-A-DOOR LINT TRAP
HI-VOLUME AIR for FAST DRYING
DRUM STOPS when door is opened
CAN BE VENTED in any direction
HINGED TOP for easy access to controls

110

SPECIAL SALE
FOR 10 DAYS
PAY ONLY $2.00 PER WK.

$169.95

GAS DRYER

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st Street — Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS